

CHALMERS STUDENTKÅR

Åsiktsprogram

Inledning

Chalmers Studentkårs åsiktsprogram fastslår de studiepolitiska ställningstaganden Chalmers Studentkår tar. Åsiktsprogrammet skall dels användas av Chalmers Studentkårs medlemmar för att få insikt i de frågor Chalmers Studentkår arbetar med och dels för att förtroendevalda enklare skall kunna företräda medlemmarnas åsikter. För definitioner av olika begrepp hänvisas till dokumentet Chalmers Studentkårs definitioner.

Chalmers Studentkårs åsiktsprogram är ett av Chalmers Studentkårs officiella styrdokument, enligt stadgans kapitel 21.

2011/12 genomfördes en stor revidering av åsiktsprogrammet. Den tidigare strukturen har ändrats för att förenkla och effektivisera användandet av åsiktsprogrammet. Revideringen innebär att alla kapitlen har uppdaterats och förfinats för att passa in i den nya strukturen. En stor del helt nya åsikter har även antagits för att göra åsiktsprogrammet mer täckande.

2014/15 reviderades åsiktsprogrammet på nytt. Formen som infördes vid den föregående revideringen bibehölls med undantag för avsnittet om doktorander, som blev ett eget huvudkapitel istället för att vara ett avsnitt under kapitlet Personal. I revideringen utreddes åsikternas relevans och tydlighet och lämpliga åtgärder vidtogs för att förbättra åsiktsprogrammet utifrån utredningarnas resultat. Fullmäktige valde också att lägga till, ta bort, samt ändra ett antal ställningstaganden i åsiktsprogrammet i samband med revideringen.

*Kårstyrelsen,
Emils kårhus den andra
februari 2015*

Läsanvisningar till åsiktsprogrammet

Chalmers Studentkårs åsikter är uppdelade efter ett antal huvudområden, som i sin tur är nedbrutna i delområden. Under varje delområde finns ett antal att-satser, som beskriver vad studentkåren kräver i olika frågor. Varje att-sats föregås av ett underförstått "Chalmers Studentkår kräver att". Att-satserna åtföljs ofta av en brödtext som beskriver varför studentkåren har dessa åsikter. Brödtexten kan beskriva en bakgrund till åsikten och/eller motivering, en fördjupning av att-satsen eller hur studentkåren anser att högskolan bör gå vidare i frågan. Nedan följer ett exempel på hur en att-sats skulle kunna se ut:

Chalmers Studentkår kräver att

0§ ett visst tillstånd skall uppnås.

Motivering till varför tillståndet bör uppnås, och en bakgrund till hur det ser ut i dagsläget, som kan användas för information eller som argument.

Definitioner

I texten kommer ett antal begrepp användas i sin kortaste form för att göra åsiktsprogrammet mer lättläsligt.

Kortform	Med detta avses
Högskolan	Chalmers Tekniska Högskola AB
Kåren/studentkåren	Chalmers Studentkår
Program	Alla utbildningsprogram på Chalmers som exempelvis kandidatprogram, mastersprogram, civilingenjörsprogram och högskoleingenjörsprogram.
Student	Samtliga studenter vid universitet och högskolor i Sverige.
Teknolog	Alla som studerar på grundutbildningen samt tekniskt basår vid Chalmers tekniska högskola.
Doktorand	Alla som studerar på forskarutbildningen vid Chalmers tekniska högskola.
Internationell teknolog	Alla inresta teknologer vid Chalmers tekniska högskola.
Lärare	Institutionsanställd personal vid högskolan.

Innehållsförteckning

1. Utbildningens mål och strategier	8
1.1. Målsättning	9
1.1.1. Mål för Chalmers utbildningar	10
1.1.2. Internationell studiemiljö	11
1.2. Studentinflytande	12
1.3. Examen	13
2. Kvalitet i grundutbildningen	14
2.1. Hög grundutbildningskvalitet	15
2.1.1. Breddande grundutbildningsmoment	17
2.2. Utvärdering och uppföljning	18
2.2.1. Programuppföljning och -utveckling	19
2.2.2. Kursutvärdering och -utveckling	20
3. Grundutbildningens genomförande	22
3.1. Undervisningsformer	23
3.1.1. Val av undervisningsformer	25
3.1.2. Föreläsningar och övningar	26
3.1.3. Övriga undervisningsformer	27
3.1.4. Arbetslivs-/arbetsmarknadsrelaterade frågor	28
3.2. Examination	29
3.2.1. Skriftlig tentamen	30
3.2.2. Kandidatarbete inom civilingenjörsprogram	33
3.2.3. Examensarbete	34
3.2.4. Betyg	35
3.3. Kursmaterial	36
3.4. Övriga utbildningsmoment	37
3.4.1. Fortbildning	38
3.4.2. Sommarutbildning	39
3.5. Språk i undervisningen	40
3.6. Planering och information	41
3.6.1. Läsårsindelning	42
3.6.2. Utbildningens planering	43
3.6.3. Kursinformation	44
3.6.4. Information om kursval	46
3.6.5. Information om utlandsstudier	47
3.6.6. Information till internationella teknologer	48
3.7. Geografisk placering av utbildning	49

4. Rättssäkerhet	50
4.1. Regelverk	51
4.2. Studerandeombudsmän	52
4.3. Disciplinnämnd	53
4.4. Överklagande	54
4.4.1. Hantering av överklagningsbara frågor	55
4.4.2. Överklagande av disciplinärenden	56
4.5. Personalansvarsnämnd	57
5. Personal	58
5.1. Högskolans ansvar för studiesociala frågor	59
5.2. Studievägledning	60
5.3. Karriärvägledning	61
5.4. Kurator och andra liknande funktioner	62
5.5. Lärare	63
5.6. Tjänstetillsättning	64
6. Doktorander	65
6.1. Anställning och finansiering	66
6.2.Handledning	67
6.3. Forskarutbildning	68
6.4. Institutionstjänstgöring	69
6.5. Övrigt	70
7. Studentrekrytering och antagning	71
7.1. Studentrekrytering	72
7.1.1. Mångfald inom studentrekryteringen	73
7.2. Antagning	74
8. Likabehandling	75
8.1. Högskolan	76
8.2. Mångfald	78
8.3. Funktionsnedsättning	79
9. Studie- och arbetsmiljö	81
9.1. Studerandearbetsmiljöombud	82
9.2. Fysisk studie- och arbetsmiljö	83

9.2.1. Datorer och IT-infrastruktur	84
9.2.2. Studieplatser	85
9.3. Psykosocial studie- och arbetsmiljö	86
9.4. Teknologsektionslokaler	87
9.5. Föreningslokaler	88
10. Studieekonomi	89
10.1. Studiemedel	90
10.1.1. Bidrag och lån	91
10.1.2. Utlandsstudier	92
10.1.3. Meritprövning	93
10.1.4. Återbetalning	94
10.2. Studieavgifter	95
10.3. Reserabatter	96
10.4. Bostadsbidrag	97
11. Trygghet och hälsa	98
11.1. Sjukdom	99
11.2. Skador i samband med studier	100
11.3. Föräldraskap	101
11.4. Socialt bistånd	102
11.5. Arbetslöshet	103
11.6. Pensioner	104
11.7. Studenthälsovård	105
11.7.1. Högskolans ansvar	106
11.7.2. Missbruk	107
12. Bostäder	108
12.1. Allmänt	109
12.2. Statens och kommunens ansvar	110
12.3. Bostäder för internationella teknologer	111
12.4. Bostäder för studenter med funktionsnedsättning	112
12.5. Skydd och säkerhet	113
13. Socialt engagemang	114
14. Första året på Chalmers	115
14.1. Studiestart	116

<i>14.2. Mottagningsverksamhet</i>	<i>117</i>
15. Alumnkontakter	118
16. Externfinansiering	119
17. Hållbar utveckling	120
<i>17.1. Information kring hållbar utveckling</i>	<i>121</i>
Nya åsikter sedan senaste revideringen	122

1. Utbildningens mål och strategier

För att driva en god utbildning av högsta kvalitet krävs att det arbetas efter väldefinierade mål och strategier.

1.1. Målsättning

- 1§ **en chalmersutbildning skall hålla högsta internationella kvalitet.**
Målen skall vid planering och utformning av utbildningen klargöra hur de skall uppnås. En bra målbeskrivning är ett stöd vid såväl uppläggning, genomförande som värdering av utbildningen. Utbildningen skall genomföras på ett effektivt och givande sätt.
- 2§ **högskolan skall profilera sig som en tekniskt framstående och internationell högskola.**
Det är självklart att högskolans övergripande vision och strategier visar upp mål för utbildningen som skall uppfyllas.
- 3§ **en Chalmersexamen skall ge kunskapsmässiga förutsättningar att på kort såväl som på lång sikt utveckla konkurrenskraftig teknik.**
Alla chalmersalumner skall kännetecknas av goda kunskaper inom teknik.

1.1.1. Mål för Chalmers utbildningar

- 4§ Chalmers utbildningar skall ge förutsättningar för ett livslångt lärande.**
Teknologens kunskaper, attityder, vanor samt förhållningssätt till kunskap och inläring, leder till ett fortsatt lärande under lång tid.
- 5§ Chalmers utbildningar skall ge teknologen en helhetssyn och förståelse som grund för fortsatta studier och yrkesverksamhet.**
Utbildningsprogrammets innehåll genomförs med en flexibilitet som tillfredsställer varierande intresseinriktningar hos breda teknologgrupper. Tonvikten i undervisningen läggs på en helhetssyn och förståelse som grund för fortsatta studier och yrkesverksamhet.
- 6§ Chalmers utbildningar skall vila på vetenskaplig grund.**
Utbildningen skall vila på vedertagen teknik och kompletteras med det senaste inom forskning och utveckling.
- 7§ Chalmers utbildningar skall genom nära kontakt med näringsliv och akademi förbereda teknologerna för sin framtida karriär.**
- 8§ Chalmers utbildningar skall lära teknologen att kritiskt granska fakta och ge teknologen förmåga att betrakta problem från många olika perspektiv.**

1.1.2. Internationell studiemiljö

- 9§ Chalmers utbildningar skall göra teknologen konkurrenskraftig på en internationell arbetsmarknad.**
- 10§ högskolan aktivt eftersträvar en internationell studiemiljö.**
En internationell studiemiljö gör teknologen redo för en internationell arbetsmarknad och berikar studietiden då den möjliggör erfarenhets- och kunskapsutbyten mellan teknologer med olika bakgrund.
- 11§ engelska skall användas som undervisningsspråk på högskolans internationella mastersutbildningar.**
För att alla skall kunna ta del av undervisningen på lika villkor krävs att högskolans samtliga utbildningar som riktar sig till internationella teknologer görs på engelska. Detta ger även svenskspråkiga teknologer bättre förutsättningar att använda engelska i arbetslivet.

1.2. Studentinflytande

- 12§ teknologerna och doktoranderna skall ha reellt inflytande i högskolans organ.**
Som ett steg i att uppnå en hög utbildningskvalitet skall högskolan ta hänsyn och värdera teknologernas åsikter. Teknologerna skall även ges möjlighet att delta i alla beredande och beslutande organ.
- 13§ högskolans riktlinjer för studentinflytande årligen följs upp och utvärderas av kåren och högskolan tillsammans.**

1.3. Examen

- 14§ högskolan värnar om de olika examinas särart och status i samhället.**
Examina är viktiga eftersom de är beviset på utförd utbildning och påvisar en kvalitetssäkring som är välkänd i samhället. Det är viktigt att skillnaden mellan generell examen och de olika yrkesexamina tydliggörs i utbildningen.
- 15§ högskolan underlättar för teknologernas mobilitet genom att utfärda diploma supplement.**
Det är viktigt att examenstitlarna kan översättas till andra språk så att inte svenska teknologer utestängs från den internationella arbetsmarknaden.
- 16§ handläggningstiderna för utfärdande av examensbevis inte överstiger 4 veckor.**
För teknologerna är det av största vikt att denna behandling sker utan fördröjningar och med hög rättsäkerhet, gäller enligt förvaltningslagen (7 § 1986:223). Handläggningstiden för examensbevis beräknas från den tid då ansökan om examen görs och då alla examensfordringar är uppfyllda. Det är teknologens eget ansvar att se till att dessa uppfylls innan ansökan inlämnas.

2. Kvalitet i grundutbildningen

Utbildningskvalitet är en ständigt pågående process. Vid skapandet av kvalitetsmål är de krav och förväntningar som möter teknologer under utbildningen och efter avlagd examen viktiga.

2.1. Hög grundutbildningskvalitet

- 17§ högskolan har en tydlig och väl utarbetad modell för kvalitetsarbete och utveckling.**
För att nå kunskapsmålen för utbildningsprogrammen måste kurserna leda fram till en hög kunskapsnivå, vara väl genomtänkta samt vila på vetenskaplig grund. Det är dessutom nödvändigt att delta i både nationella och internationella jämförelser, för att säkerställa att grundutbildningen vid Chalmers håller hög kvalitet jämfört med övriga Sverige och världen.
- 18§ högskolan utformar incitament för att främja och följa upp kvalitén och pedagogiken i utbildningen.**
Ledningen har en mycket viktig roll i att markera vikten av förbättringsarbete och ge verkliga incitament att arbeta med kvalitetssäkring till de enskilda medarbetarna. Två av dessa incitament är resurstilldelning och lönesystem baserade på pedagogisk meritering. Ytterligare incitament kan vara exempelvis pedagogiska utmärkelser och pedagogisk kompetens som krav eller urvalsparameter vid befordran.
- 19§ alla grundutbildningsprogram skall bygga på kunskapsprogression.**
Kunskap innehåller såväl teoretiska som professionella färdigheter. Professionella färdigheter kan vara exempelvis muntlig och skriftlig framställning. Kunskapsprogressionen gör att teknologerna kan se den röda tråden i utbildningen. Det är viktigt att lärare är medvetna om innehållet i övriga kurser inom utbildningen och att dialoger förs mellan lärare i olika kurser.
- 20§ alla lärare skall ha goda kunskaper inom pedagogik.**
Undervisning skall karaktäriseras av pedagogisk skicklighet och engagemang hos lärare, integration mellan teori och tillämpning samt en forsknings- och näringslivsanknytning.
- 21§ informationstekniken blir ett naturligt verktyg för inlärningsprocessen i undervisningen.**
Informationstekniken möjliggör en ny slags undervisning och nya inlärningsmetoder. Det bör nyttjas för att uppnå en utbildning i framkant. Det skall inte vara krav på att teknologerna skall ha egna datorer.
- 22§ kursmålen, undervisningen och examinationen skall vara tätt kopplade.**
Det är viktigt att kursens mål följer programmets mål och att undervisningen syftar i varje steg till att uppfylla dessa. Examinationen skall spegla förståelse för ämnet och kursens mål snarare än detalsspecifika kunskaper.
- 23§ Chalmers grundutbildningar skall ge teknologen kunskaper inom sitt eget ämnesområde så att denne kan tillgodogöra sig internationell vetenskaplig litteratur.**
- 24§ samverkan sker i parallella kurser.**
Samarbete mellan parallella kurser skall uppmuntras och leder till ett större

kunskapsutbyte. Dålig kommunikation mellan lärare som undervisar parallellt kan innebära krockar mellan obligatoriska moment eller orimligt tung arbetsbelastning under delar av läsperioden. Samverkan skall ske med förståelse för att teknologer kan läsa enbart en av kurserna, vilket inte bör försvåras av kurssamverkan.

2.1.1. Breddande grundutbildningsmoment

- 25§ alla större rapporter och avhandlingar språkgranskas.**
Förmågan att kommunicera med andra yrkesgrupper är viktig. Teknologen måste kunna formulera och beskriva ett arbete som gjorts i form av en rapport.
- 26§ teknologer skall efter fullgjord grundutbildning behärska god presentationsteknik.**
Förmågan att genomföra en muntlig presentation och redovisa ett arbete inför en grupp är ett nödvändigt krav på en teknolog eftersom det är viktigt att ha en sådan förmåga i arbetslivet. Kritik skall erhållas på den genomförda presentationen.
- 27§ i alla grundutbildningsprogram skall hållbar utveckling integreras.**
De sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekterna av hållbar utveckling skall genomsyra hela utbildningen.
- 28§ ekonomi, organisation och ledarskap har en roll inom alla grundutbildningsprogram.**
Det är viktigt med kännedom om ekonomiska och organisatoriska grundbegrepp, då teknologerna kommer att stöta på dessa i arbetslivet. Högskolan skall därför särskilt tillse behovet att få ett ekonomiskt och organisatoriskt perspektiv i alla utbildningar.
- 29§ varje teknolog som läser ett civilingenjörsprogram skall läsa 15 hp icke-tekniska ämnen.**
När civilingenjörsutbildningen förlängdes från 4,5 till 5 år var huvudtanken att teknologerna skulle läsa annat än teknik. Detta bör i en civilingenjörsutbildning ingå minst 15 hp av icke-teknisk karaktär såsom ekonomi, kognitionsvetenskap, språk och humaniora. För den teknolog som önskar skall det finnas möjlighet att läsa 30 hp icke-tekniska ämnen.

2.2. Utvärdering och uppföljning

- 30§** teknologerna är en naturlig del i utvärdering och uppföljning, men högskolan har det yttersta ansvaret för dess genomförande.
Det är viktigt att det finns en ständig dialog mellan studentkåren och högskolan om utvärdering och uppföljning. Det är viktigt att de satsningar som görs på kvalitet och pedagogik får genomslagskraft. Programansvarig har det yttersta ansvaret.
- 31§** **alumnuppföljning genomförs av högskolan.**
Ett viktigt led i kvalitetssäkringen är systematisk uppföljning av alumner och deras anställningsbarhet.

2.2.1. Programuppföljning och -utveckling

- 32§** på varje grundutbildningsprogram skall det finnas ett programråd eller liknande gruppering bestående av representanter från näringsliv, teknologer och lärare vars syfte är att verka för grundutbildningsprogrammets långsiktiga utveckling. Gruppens funktion skall vara att kontrollera hur målen i undervisningen uppfylls och hålla utbildningen aktuell, samt vara en källa till utveckling, förnyelse och förbättring. Gruppen ska ta in många aspekter från näringsliv, teknologer, doktorander och lärare. På så vis hålls programmet i framkanten av den senaste vetenskapliga utvecklingen. Resultaten av utvärderingarna måste vara offentliga så att de kan diskuteras. Gruppen ska ledas och sammankallas av programansvarig, om så finns inkluderar det kandidat- och masterprogram.
- 33§** högskolan utvärderar samtliga grundutbildningsprogram i sin helhet minst vart sjätte år och resultatet från dessa skall synliggöras för teknologerna. Helhetsutvärderingen ämnar se över upplägget på programmet, tillsammans med teknologerna, för att stärka programmets möjlighet till kunskapsprogression och på bästa sätt uppnå examensmålen. Vart sjätte år är ett naturligt intervall då programansvarig mandat normalt varar i tre år.
- 34§** varje program skall i slutet av varje läsår ha en årsuppföljning. Programmet bjuder in teknologer till att diskutera årets kurser i utvecklingssyfte. Mötet skall ge teknologerna en möjlighet att bidra till programmets utveckling i stort.

2.2.2. Kursutvärdering och -utveckling

- 35§ högskolan har en transparent och fungerande process för kursutveckling.**
Kursutvärderingsprocessen är en viktig grund för att uppnå kursutveckling. Kursutvecklingsprocessen skall utgå från de synpunkter som framkommit från studenterna i kursutvärderingsprocessen.
- 36§ samtliga kurser skall årligen utvärderas.**
Kursutvärderingsprocessen utgör det viktiga verktyget som används för att åstadkomma kursutveckling. Detta är en viktig komponent för arbetet mot högre utbildningskvalitet. Kursutvärderingen sker i samarbete mellan examinator, lärare, projektledare, laborationshandledare, assistenter och teknologerna (även internationella teknologer).
- 37§ programansvarig säkerställer att kursnämnd hålls i samband med kursvärderingen utförts.**
På kursnämnd skall programansvarig (alternativt annan i programledningen), examinator, lärare, projektledare, laborationshandledare, kursutvärderare och representanter från teknologsektionen närvara.
- 38§ examinator ansvarar för att det sker mittmöte under kursens gång.**
Detta innebär att examinator och kursutvärderare möts i mitten av läsperioden för att diskutera nuvarande kurs för att förbättra kursen under dess gång. I kurser som sträcker sig över mer än en läsperiod skall minst ett mittmöte per läsperiod hållas.
- 39§ samtliga kurser på högskolan skall utvärderas på en kursnämnd där en kursenkät ligger till grund.**
För att säkra kvaliteten på grundutbildningen kartläggs undervisningen internt med hjälp av kursenkäter, där alla teknologer som deltagit på kursen tillfrågas, eller annan grund för kursvärdering. Det är viktigt att alla kurser har en kursnämnd på grundläggande såväl som avancerad nivå. Högskolan skall ansvara för att regler för kursutvärderingens utformning, genomförande samt uppföljning är uppdaterade.
- 40§ kursenkäten genomförs anonymt.**
Teknologerna måste kunna uttrycka sina åsikter fritt utan att känna oro för att svaren kan påverka examinatorns bedömning. Detta gör det nödvändigt att kursenkäten är anonym.
- 41§ kursnämnden skall kontrollera hur målen i undervisningen uppfylls.**
Kursnämnden är ett viktigt verktyg för att hålla utbildningen aktuell, samt en källa till utveckling, förnyelse och förbättring.
- 42§ varje kurs har minst två teknologer som kursutvärderare.**
Dessa teknologer har till uppgift att framföra kursdeltagarnas åsikter till examinator samt att närvara vid mittmöte och kursnämnd.
- 43§ examinatorn presenterar förändringarna vid första föreläsningen efterföljande år samt i kurs-PM.**
Det är viktigt att tydliggöra förändringar i kursen som skett sedan tidigare

kursutvärderingar. Det har även en pedagogisk effekt att visa att det genomförs förändringar för att förbättra kursen.

44§ kursnämndsprotokollet ligger till grund för nästkommande års kursbeställning.

Kursnämndsprotokollet godkänns av närvarande vid mötet och ligger till grund för den överenskommelse som fattas mellan programansvarig och kursgivande institution varje år.

45§ utlovade förbättringar skall genomföras och följas upp.

All kursgivande personal måste vara delaktig arbetet med kursutvecklingen och vara lyhörda för den återkoppling som ges. Det är också viktigt att förändringsarbetet har kontinuitet och dokumenteras på ett tillförlitligt sätt.

46§ programansvarig säkerställer att protokoll med tillhörande enkätsvar från kursnämnden skall tillgängliggöras.

Protokollet skall finnas i samband med kursplanen och på studentportalen. Det skall finnas lättillgängligt även för teknologer som inte är registrerade på kursen.

3. Grundutbildningens genomförande

En viktig del för att nå god utbildningskvalitet är att formerna för utbildningen är bra och genomtänkta.

3.1. Undervisningsformer

47§ grundutbildningen erbjuder en stor variation av undervisningsformer.

Teknologerna lär sig bäst på olika sätt därför bör olika former av undervisning tillämpas. Formen bör uppmuntra till helhetstänkande och vara anpassad till kursernas innehåll, fokus ligger på samband istället för repetitiv kunskap. Olika former av undervisning skall förekomma i alla årskurser, även på utbildningsprogram med stora klasser. Det är viktigt att den kunskap som förmedlas till studenten under föreläsningarna senare också används vid laborationer, övningar och praktikfall. Självständiga uppsatser, grupparbeten, konstruktionsövningar, laborationer, tvärvetenskapliga arbeten och projektarbeten ingår i betydande utsträckning utbildningen.

48§ högskolan stödjer och utvecklar nya undervisningsformer.

Exempel på undervisningsformer är undervisning som förmedlar kunskap (föreläsningar och seminarier), undervisning där teknologen får använda den förmedlade kunskapen (övningar, laborationer, projektarbeten), och undervisning där teknologen lär sig genom att interagera och vara aktiv i klassrummet (klassdiskussioner, quiz, learning by teaching).

49§ obligatoriska moment skall ge del av de totala högskolepoängen på kursen och rapporteras separat.

Obligatoriska moment, så som laborationer, i kurser skall ge en del av den totala kurspoängen och om godkända skall momentet ej behöva göras om. Detta är viktigt i samband med meritprövning för studiemedel. För att möjliggöra för teknologerna att följa sin studieplan bör uppsamlingstillfällen ges där teknologerna kan avsluta de obligatoriska moment som hänger efter i den berörda kursen.

50§ föreläsningar och övningar skall i normalfallet vara frivilliga och att särskilda skäl krävs för en avvikelse.

Att använda obligatoriska övningar eller föreläsningar är i normalfallet inte ett tillräckligt sätt att kontrollera att kursens mål är uppnådda. Om det ändå används skall det framgå i kursplanen att det kommer att ske, i vilket omfattning och när de obligatoriska momenten är förlagda. Avvikelsen skall även fastställas av programrådet.

51§ alla obligatoriska kursmoment skall vara helt avgiftsfria och inte medföra en merkostnad för teknologen.

Att välja att köpa kurslitteraturen eller att avstå skall alltid vara valfritt för teknologen. Alltså skall obligatoriska övningar eller liknande inte förekomma i litteratur som teknologen tvingas köpa. Teknologen skall ha möjlighet att avstå från studieresor eller exkursioner som medför en avgift eller ökade levnadskostnader utan att påverkas negativt av detta.

det skall finnas god möjlighet för studenter att interagera med lärare utanför undervisningstid.

Möjlighet att interagera med läraren kan vara att läraren erbjuder öppen konsultationstid, möjlighet att boka möten eller videokonferenser, korta

svarstider på e-post, eller liknande. Det är viktigt att det är tydligt för studenterna hur de kan få kontakt med läraren.

3.1.1. Val av undervisningsformer

- 52§** **lärandet skall präglas av kommunikation, samarbete och engagemang.**
- 53§** **teorier skall exemplifieras och förklaras med hjälp av verklighetsanknutna problem.**
- 54§** **det skall finnas tid för självstudier och sociala aktiviteter.**
Den schemalagda undervisningen får aldrig vara så omfattande att teknologerna inte hinner med de självstudier som krävs för att följa undervisningen. Undervisningen får inte heller vara så omfattande att teknologen inte har tid för sociala aktiviteter och fritid. Det är viktigt att den arbetsbörda en kurs medför motsvarar antalet högskolepoäng för kursen.

3.1.2. Föreläsningar och övningar

- 55§ undervisningen anpassas efter kursens förkunskapskrav och mål.
- 56§ alla teknologer registrerade på kursen skall beredas plats vid samtliga föreläsningar och övningar.
- 57§ föreläsaren skall respektera start- och sluttid för föreläsningen samt 15 minuters paus per timme.

3.1.3. Övriga undervisningsformer

- 58§** **projekt skall innehålla en väl definierad uppgift med verklighetsanknytning och bra handledning.**
Handledaren skall vara kunnig i ämnet av projektarbetsformen.
- 59§** **läraren skall ge teknologerna bedömningskriterier och utförlig återkoppling.**
En tydlig fördelning över dessa klargörs för teknologen och hur dessa ligger till grund för betygsbedömningen. Resterande undervisningsformer skall på ett naturligt sätt knytas till kursens innehåll.
- 60§** **teknologen har minst tre arbetsdagar på sig efter retur att korrigera uppgiften.**
Vid retur på exempelvis rapporter och inlämningsuppgifter bör teknologen ha rimlig tid på sig för att påvisa sina kunskaper i ämnet. Oavsett deadline bör teknologen ha minst tre arbetsdagar på sig. Vid retur under tentamensperiod bör uppgiften lämnas in tidigast tre arbetsdagar efter teknologens sista tentamen.

3.1.4. Arbetslivs-/arbetsmarknadsrelaterade frågor

- 61§ det skall finnas goda och lättillgängliga möjligheter för externa parter att skapa kontakter med grundutbildningen.**

Syfte är att öka omvärldens förståelse och uppskattning för våra utbildningar, samt att berika utbildningarna på Chalmers med externa synvinklar.

- 62§ arbetslivsintegrering är en naturlig del av grundutbildningen.**

Högskolan har ett ansvar för att de teknologer som utbildas här får en konkurrenskraftig utbildning för framtida arbetsliv. Det är viktigt att högskolan upprättar ett dynamiskt kontaktnät mellan högskola och arbetsliv för en kontinuerlig dialog och för att aktivt marknadsföra högskolans utbildningar.

- 63§ teknologens utvecklade förmåga till kritiskt tänkande och förmåga till självständigt arbete inte åsidosätts av extern medverkan.**

- 64§ teknologerna examineras från Chalmers med en god kunskap om sin utbildnings värde och applikationer, samt med goda möjligheter att marknadsföra sig själv i arbetslivet.**

- 65§ högskolan skall tillhandahålla klara och tydliga riktlinjer gällande situationer där teknologer vistas ute i näringslivet. Dessa skall distribueras på ett sådant sätt att de blir lättåtkomliga för både teknologen samt näringslivet.**

3.2. Examination

- 66§ examinationsformerna skall avspegla kursinnehållet och de kunskapsmål som finns uppställda för kursen.**
Examinationen ses som ett led i inlärningsprocessen då teknologen får tillfälle att tillämpa sina kunskaper inom ämnet.
- 67§ det är kunskap och förståelse och inte detaljkunskaper som skall prövas vid examination.**
Examinationsformen påverkar hur teknologen lägger upp sina studier. Därför efterlyses mer varierade examinationsformer som kan ge en minst lika god bild av teknologernas kunskaper och färdigheter som skriftlig tentamen.
- 68§ det alltid skall vara kursens mål och innehåll som styr valet av examinationsform och att hänsyn till kursens längd också skall tas.**
- 69§ all examination skall bedömas konsekvent.**
Resultatbedömning av all examination skall alltid kunna motiveras.
- 70§ all examination skall vara relevant med avseende på kursens omfattning och teknologernas kunskaper.**
- 71§ tydliga betygskrav skall finnas vid examination.**
Det skall vara enkelt för teknologen att få reda på vad som krävs för olika betyg. Vid projektarbeten skall de olika momenten och hur de viktas vara definierat vid projektets start (dagbok, opponering, rapport m.m.) och återspeglas i bedömningen. Tydliga bedömningskriterier för alla moment är en förutsättning för en rättvis examination.
- 72§ alla examinationsmoment skall vara inrapporterade till LADOK inom 21 kalenderdagar.**
- 73§ alla kurser skall vara inrapporterade till LADOK inom 21 kalenderdagar efter att sista obligatoriska moment slutförts.**
- 74§ all examination så långt det är möjligt skall kunna göras anonymt.**
Det finns många olika sätt att examinera teknologer. Dessa examinationsformer skall, så långt det är möjligt, kunna tillämpas anonymt, för att minska risken för särbehandling av teknologer. Möjligheten att genomföra ett examinationsmoment anonymt ska bedömas utifrån tidsmässiga och ekonomiska aspekter med teknologens bästa i fokus. Exempel på examinationsmoment som bör kunna ske anonymt är salsdugga, hemtenta och inlämningsuppgift.
- 75§ alla teknologer skall ha rätt att göra om examinationsmoment tills denne blir godkänd eller fram tills två år efter en kurs upphört.**
- 76§ Högskolan stödjer och utvecklar breddade examinationsformer.**
Det finns behov av att bredda examinationsformer för att i högre grad pröva lärandemål.

3.2.1. Skriftlig tentamen

- 77§ allmänna regler som gäller vid tentamen kommuniceras till teknologerna i god tid före tentamenstillfället.**
- 78§ alla kursspecifika regler gällande tentamina är tydliga och framgår i kurs-PM.**
Tentamen skall vara utformad så att de hjälpmedel som tillåts skall underlätta för teknologen att få förståelse och insikt i ämnet snarare än färdigheter i att utnyttja hjälpmedel.
- 79§ moment som ger extrapoäng på tentamen skall vara rättade och resultatet meddelat teknologen senast två arbetsdagar innan tentamina.**
Innan tentaveckans början är det viktigt att teknologerna känner till vilka poäng de fått och inte fått
- 80§ tidigare tentamenstester och lösningsförslag till dessa skall finnas lättillgängliga för teknologer.**
- 81§ då en kurs ges för första gången och inga äldre tentamenstester finns att tillgå skall examinator tillhandahålla uppgifter motsvarande en fullständig tentamen.**
- 82§ normalfallet av tidsbegränsning för en skriftlig tentamina bör vara 4 timmar.**
Målet för tentamina är att lärandemålen skall examineras och tiden skall inte vara ett problem. Tentamina med en tidsbegränsning på 5 timmar bör enbart förekomma om pedagogiska skäl för detta kan motiveras, i annat fall bör annan examinationsform användas som komplement.

Under tentamen

- 83§** all examination skall ha en jämn nivå mellan ordinarie tentamen och omtentamina.
- 84§** examinatorn skall besöka tentasalen två gånger för att svara på frågor.
- 85§** det skall vara möjligt att genomföra exempelvis programmering eller uppsatsliknande tentamina vid en dator.
- 86§** tentamensvakter är insatta i de regler och föreskrifter som gäller vid tentamen och skall kunna både svenska och engelska.
- 87§** samtliga anmälda tentander skall kunna delta i tentamen.

Efter tentamen

- 88§ bonuspoäng till tentamina skall följa teknologen minst ett år.**
Teknologer skall ha samma förutsättningar att genomföra tentamen för den kurs som har lästs, oavsett om det är ordinarie eller omtentamina.
- 89§ samtliga tentamina lagras digitalt för teknologen och läraren att tillgå efter examinationstillfället.**
Digitalt lagrade tentamen gör administrationen effektivare och billigare samt ökar rättsäkerheten.
- 90§ granskningstillfälle av tentamina skall ges minst två gånger.**
Granskningstillfället ger teknologen tillfälle att ställa frågor och ifrågasätta rättningen. Ett av granskningstillfällena sker inom 14 kalenderdagar efter det att resultatet anslagits, och minst ett under följande läsperiod. Granskningstillfällena bör vara placerade på olika veckodagar för att öka möjligheten för teknologen att närvara.
- 91§ lösningsförslag till tentamen skall göras tillgängliga för tentander senast arbetsdagen efter tentamen.**
- 92§ då särskilda skäl föreligger skall snabbrättning kunna begäras.**
Detta tillämpas då poäng eller förkunskapskrav behövs för exempelvis för studiemedel, kandidatarbete, examensarbete eller mastersprogram.
- 93§ granskningen skriftligen dokumenteras.**
Poängämningsförfrågan är ett myndighetsutövande och skall därför göras skriftligen. Likaså bör ändringsbeslut dokumenteras skriftligen.
- 94§ all skriftlig tentamina skall kunna genomföras tre gånger per år.**
För att möjliggöra för teknologer som ej blivit godkända, eller vill höja sitt betyg, i ett examinationsmoment skall samtliga examinerande moment kunna genomföras tre gånger per år, särskilt vid skriftliga tentamina.
- 95§ all skriftlig tentamina skall kunna göras om i betygshöjande syfte även om teknologen en gång blivit godkänd, så kallad plussning.**
På högskolan i allmänhet finns höga krav på att teknologen skall prestera bra vid tentamenstillfällena. För att minska risken att teknologen känner av dessa krav i för stor utsträckning (stress m.m.), skall all examination kunna göras om i betygshöjande syfte även om teknologen en gång blivit godkänd, så kallad plussning. Möjligheten att tillåta plussning av andra examinationsmoment än tentamina ska bedömas utifrån hur resurskrävande det skulle vara. Rimligen bör många examinationsmoment kunna plussas på ett resurseffektivt vis nästa gång kursen genomförs.

3.2.2. Kandidatarbete inom civilingenjörsprogram

- 96§** **alla kandidatutbildningar skall ha ett gemensamt val av kandidatexamensarbete.**
För att uppmuntra samverkan mellan teknologer från olika program skall dessa välja kandidatarbete tillsammans.
- 97§** **teknologerna väljer kandidatexamensarbete individuellt och tilldelas det efter antal avklarade högskolepoäng.**
Teknologernas skall ges möjlighet efter sina egna önskemål och ges möjlighet att samarbete med teknologer från andra program.
- 98§** **högskolan skall ha en databas med alla tillgängliga kandidatarbeten för hela Chalmers.**

3.2.3. Examensarbete

- 99§** Examensarbetet, för både akademisk- och yrkesexamina, skall vara en viktig del av utbildningen och ge teknologen möjlighet att tillämpa erhållna kunskaper.
- 100§** rapporten från examensarbetet skall i normalfallet vara allmänt tillgängligt.
I undantagsfall och i samförstånd mellan examensarbetare, högskola och eventuell extern aktör kan arbetet vara belagt med sekretess. Detta skall knytas till ett avtal dessa parter emellan. Ett alternativ till sekretess som bör användas är fördröjd publicering. Teknologer med skyddad identitet bör beaktas.
- 101§** examensarbetet skall vara ett utbildningsmoment som prövar och utvecklar förmågan att arbeta självständigt, att inneha ett kritiskt förhållningssätt och ge ett vetenskapligt djup kopplat till huvudområdet.
Examensarbetet för civilingenjörer ger förkunskaper för en fortsättning inom forskarutbildning. Det kan också vara ett verktyg vid jobbsökande, men skall inte vara en provanställning.
- 102§** högskolan skall ha riktlinjer som tydligt redovisar vilket ansvar som teknologen, företaget, handledaren och examinatorn innehar.
Dokumentet skall också innehålla de utsatta målen för de olika former av examensarbeten som finns på Chalmers. Avtal och information om regler kring examensarbetet skall komma varje teknolog tillgodo vid examensarbetets start.
- 103§** om teknologer fått betalt för sitt arbete under tiden denne examensarbetat skall det inte påverka bedömningen av examensarbetet.
Teknologer skall i förekommande fall kunna motta lön eller annan ersättning för examensarbete. Avtal om eventuell ersättning sluts mellan teknolog och företag utan påverkan av examinator eller högskola.
- 104§** alla teknologer skall redovisa sitt examensarbete både skriftligt och muntligt med opposition och dessutom opponera på ett annat examensarbete.
- 105§** högskolan skall ha en databas med alla tillgängliga examensarbeten för alla Chalmers teknologer.
- 106§** examensarbetet får utföras enskilt eller i par.
- 107§** institutionen tillhandahåller en arbetsplats åt den som gör examensarbete och inte erhållit en arbetsplats via uppdragsgivare i näringslivet.

3.2.4. Betyg

108§ högskolan tillämpar målrelaterade betyg.

Eftersom betygen skall avspegla aktuell förståelse och kunskap som teknologerna besitter skall de vara absoluta. Detta gör också att en teknologs närvaro på kursen inte skall påverka betygen.

109§ högskolan tillämpar i huvudsak betygsskalan "U, 3, 4, 5".

I kurser som i huvudsak består av projekt som bedöms kvalitativt kan betygsskalan "U, G" användas och då skall skriftligt omdöme ges.

110§ i yrkesexamensarbete skall betygsskalan "U, G" användas.

Ett av argumenten för detta är att teknologen har stor personlig kontakt med den som bedömer arbetet. Det är då orimligt att ha en annan betygsskala än "U, G" då ett yrkesexamenarbete till stor del påverkar teknologens snittbetyg.

3.3. Kursmaterial

- 111§** **allt föreläsningmaterial skall finnas tillgängligt för teknologen före och efter föreläsningen på kurshemsidan.**

Det är viktigt att de teknologer som vill förbereda sig inför föreläsningar har möjlighet att göra detta. Teknologer skall kunna ta del av undervisningen utan att gå på föreläsningar till exempel vid sjukdom. Vid användandet av pedagogiska metoder som skulle hämmas av att materialet distribuerats i förväg, exempelvis quiz och andra interaktiva lärandemetoder, kan delar av materialet utelämnas i förhandsdistributionen av pedagogiska skäl. I sådant fall bör det distribuerade materialet kompletteras i efterhand.

- 112§** **kurslitteraturen håller hög internationell standard.**

Det främsta kriteriet gällande litteraturen är dess innehållsmässiga karaktär. Kurslitteraturen skall utgöra ett bra underlag för självstudier. Kurslitteratur är datorskriven, språkgranskad, skriven på engelska eller svenska, korrekturläst och pedagogiskt utformad. Det är även viktigt att litteraturen främjar ett genus- och mångfaldsperspektiv. Givetvis är allt kursmaterial aktuellt och nivån anpassad efter utbildningsnivån på kursen.

- 113§** **kurslitteraturen skall kosta maximalt 100 SEK per 1,5 högskolepoäng, utslaget på helår.**

- 114§** **teknologen skall ha tillgång till svar och lösningar till alla övningsuppgifter som teknologen förväntas göra.**

- 115§** **det åligger examinator att tillse att all kurslitteratur finns tillgänglig före kursstart och för alla kursdeltagare.**

3.4. Övriga utbildningsmoment

3.4.1. Fortbildning

- 116§ högskolan är en aktiv aktör inom fortbildning både gentemot näringsliv och allmänhet.**

Högskolan bör förändra sitt utbud så det blir möjligt för privatpersoner att uppgradera sin kunskap det vill säga att mängden fria kurser bör öka. Dock ska detta ske utan att grundutbildningens kvalité påverkas negativt.

- 117§ högskolan är en aktiv aktör inom fortbildning av lärare i grundskolan och på gymnasiet.**

Dock ska detta ske utan att grundutbildningens kvalité påverkas negativt.

- 118§ grundförutsättningen för fortbildningen är att den inte får påverka grundutbildningen negativt.**

Detta skall gälla vare sig det gäller lärare, lokaler och övriga resurser. Då lärare är eftertraktade krävs det att lärarnas engagemang i fortbildning begränsas för att säkerställa grundutbildningens kvalitet.

3.4.2. Sommarutbildning

119§ högskolan ser över sitt utbud av sommarkurser.

Sommarkurser skall både vara av slaget allmänna teknikkurser för intresserade teknologer som vill bredda sitt teknikintresse samt kurser som teknologer kan tillgodogöra sig i sin utbildning.

120§ högskolan skall öka utbudet av sommarkurser.

Sommarutbildning är något som högskolan bör utvidga. Resurser som allokeras till sommarutbildning får ej inverka negativt på grundutbildningens kvalitet.

3.5. Språk i undervisningen

121§ all examination skall vid behov kunna genomföras på engelska.

3.6. Planering och information

3.6.1. Läsårsindelning

- 122§ högskolan inte ändrar den nuvarande läsårsindelningen utan en förutsättningslös och oberoende utredning.**
- 123§ högskolan bibehåller sitt tvåterminssystem.**
Det är inte önskvärt att nuvarande tvåterminssystem delas upp i tre terminer med bibehållet antal högskolepoäng för teknologerna skall kunna ha ett längre uppehåll med möjlighet till arbetslivserfarenhet.
- 124§ högskolan planerar läsåret för att minimera psykisk ohälsa hos teknologerna.**
Att Chalmers är en högskola med höga krav medför en hög stressnivå hos teknologerna som högskolan skall sträva efter att minimera.
- 125§ högskolan inför höstferie.**
- 126§ utbildningsprogram inom grundutbildningen skall påbörjas på höstterminen.**
- 127§ tentamensveckan skall börja på måndagen efter läsperiodens sista läsvecka.**
- 128§ lunchpausen skall vara en och en halv timme lång.**
Lunchpausen skall ge möjlighet för teknologen att ta sig mellan campusen, projektmöten, lunchföreläsningar och sektions- och kårengagemang. Det är även långa köer till flera restauranger och lunchställen i närheten av campus och förkortas lunchen blir dessa köer ännu längre. Det skall också vara möjligt för teknologerna att besöka studieservicen under lunchpausen vilket motiverar en längre lunchpaus.
- 129§ högskolan utreder möjligheter med omtentamensperiod innan midsommar.**
Det har länge funnits en omtentaperiod i augusti där samtliga tentamina ges. Denna omtentaperiod visar dock på sämre resultat än övriga omtentamensperioder. Några nackdelar är att resultatet rapporteras in redan när nästa läsår har börjat vilket ger en osäkerhet om studiemedel och antagning till mastersprogram. Nuvarande upplägg försvårar även för utbytesstudenter att göra omtentamina. Därför bör högskolan tillsammans med studentkåren utreda frågan.

3.6.2. Utbildningens planering

- 130§** den institution som har bäst förutsättningar för att genomföra en kurs skall få uppdraget.
- 131§** ett nytt moment inte får öka arbetsbelastningen i kursen.
Utvecklingen inom alla teknikområden går fort. För att teknologerna skall kunna erbjudas aktuell utbildning måste innehållet i denna förändras med tiden. Antal moment som får plats i utbildningen är dock alltid begränsad.
- 132§** hänsyn tas till teknologens arbetsbelastning vid kursplanering och schemaläggning.
Teknologen skall ha en jämn arbetsbelastning under hela året, både beträffande undervisning och examination.
- 133§** tentamensperioder med fler än två skriftliga ordinarie tentamina bör undvikas.
- 134§** teknologerna skall ha minst en schemafri dag mellan ordinarie tentamina.
Teknologerna skall ha tid att byta fokus mellan två kurser.
- 135§** högskolan och lärare respekterar schemafria dagar.
- 136§** ingen schemaläggning och obligatoriska moment sker i tentaveckor.
Ett rimligt undantag är räknestugor och konsultationstid inför tentamen.
- 137§** alla Chalmers grundutbildningsprogram har blockschema.
För att underlätta valet av kurser och schemaläggning bör ett system med blockschema tillämpas centralt på Chalmers.
- 138§** schemaläggning på kvällstid skall undvikas så långt det går.
För att underlätta för teknologer att ha fritidsintressen och engagemang vid sidan av studierna skall de kunna räkna med att inte vara låsta till schemalagda studieaktiviteter på kvällstid. Teknologer bör ges möjlighet att delta i verksamhet i det civila samhället. Sådan sker ofta på kvällstid eftersom en stor del av befolkningen yrkesarbetar på dagtid. Dessutom är det viktigt för teknologer att kunna medverka i sociala aktiviteter tillsammans med andra teknologer. Därför bör alla teknologer vara fria från schemalagda studieaktiviteter under samma tid på dygnet.

3.6.3. Kursinformation

139§ högskolan skall tillgängliggöra all väsentlig information rörande studierna via en webbportal.

Väsentlig information kan exempelvis vara information om specifika kurser (kurskod, kursnamn, poäng och placering under året samt schemablock), hur kurserna är upplagda (föreläsningar, övningar, laborationer och konstruktionsövningar), tentamenstillfällen (ordinarie, omtentamen och eventuella nedlagda kurser), samt övergripande information från högskolan (terminsstart, gemensamma bestämmelser, regler, bestämmelser för internationella studiegångar samt CSN:s meritprövningsregler).

140§ teknologerna aktivt får delta i utformning och förbättring av högskolans webbtjänster.

Högskolans webbtjänster skall uppfylla teknologernas behov och önskemål. Därför bör dessa tas i beaktande vid utvecklandet av nya webbtjänster.

141§ all relevant kursinformation skall finnas på en specifik kurssida för varje kurs i en för studenten välkänd och etablerad webbportal.

142§ alla kursplaner finns tillgängliga för studenterna via en webbportal.

För att få mer information om vilka kurser som finns vid högskolan samt deras innehåll skall aktuella kursplaner alltid finnas tillgängliga. Kursens syfte, innehåll, organisation, kurslitteratur och examinationsform skall vara angivet. Det skall för varje kurs, i förekommande fall, anges en hänvisning till likvärdig kurs vid högskolan; detta för att underlätta programbyte och korsläsning mellan program.

143§ ett kurs-PM skall vara tillgängliggjort via en webbportal samt innehålla:

- kursens mål och relation till utbildningens mål.
- hur teknologen enklast kan nå examinator, föreläsare, övningsledare, laborationshandledare.
- vilket kursmaterial som ingår; kurslitteratur, alternativ litteratur samt utdelat material.
- var kursmaterial kan införskaffas.
- presentation av examinator/föreläsare och ämnet.
- schema för föreläsningar, övningar och laborationer samt förberedande sidor och tal.
- vilket schemablock kursen går i.
- en sammanfattning av gjorda förändringar sedan förra kurstillfället.
- en beskrivning om var och när anmälan görs till exempelvis laborationer.
- tid, plats och hjälpmedel för examination.

- obligatoriska moment, om de kräver närvaro eller endast genomförande skall tydlig framgå.
- slutrapporteringsdatum för obligatoriska moment samt deras bidrag till kursbetyget.
- tid och plats för granskning av tentamen.
- vad som krävs för att få kursen godkänd.
- eventuella extra tillgodoräknanden av uppgifter under kursens gång, t.ex. bonuspoäng till tentamen och hur länge dessa gäller.
- kursutvärderingsprocessen skall nämnas med fokus på hur teknologen kan vara med och påverka.

144§ kurs-PM är klart och tillgängligt minst två veckor innan kursstart för alla teknologer på Chalmers.

Kurs-PM skall föredras vid första föreläsningen samt att det finns tillgängligt för teknologerna vid en webbportal.

145§ obligatoriska moment i kursen får ej läggas till eller tas bort efter att kurs-PM har blivit fastställt, annat än i undantagsfall och då med rektorsbeslut som grund.

3.6.4. Information om kursval

146§ information om mastersprogram och spår utarbetas och kommuniceras till teknologen under hela studietiden.

I god tid innan teknologen väljer valfria kurser, mastersprogram eller eventuell studieinriktning inför högre årskurs skall utbildningsprogrammet i samarbete med berörda institutioner anordna informationstillfällen. Informationstillfället skall ge en överblick vad gäller specialiseringar som utbildningsprogrammet kan erbjuda.

147§ informationen om de kursval som måste göras under studietiden är lättillgänglig.

Skriftlig information om kursval skall finnas tillgänglig för alla teknologer. Teknologerna skall ges relevant information om kurserna för att underlätta teknologens val. Det är mycket viktigt att information om kursval läggs på tider där den inte krockar med schemalagd undervisning. Allmän kursvalsinformation ges från första årskursen, exempelvis i de kurser som har valfria fortsättningskurser.

3.6.5. Information om utlandsstudier

Ett antal chalmerister väljer att förlägga delar av sina studier utomlands via något av Chalmers utbytesprogram. Utbyten är ett av de bästa verktygen för internationalisering och utbytesverksamheten bör därför tas tillvara.

148§ högskolan aktivt informerar och marknadsför de möjligheter till utlandsstudier som erbjuds.

För att så många som möjligt skall få möjlighet att ta del av utlandsstudier bör dessa marknadsföras på ett tydligt sätt. För att förenkla teknologernas förberedelser skall högskolan förmedla adresser till kontaktpersoner på mottagande högskola samt till tidigare utresta teknologer.

149§ förutsättningarna för internationellt utbyte för såväl teknologer som lärare skall vara goda samt utvecklas med tiden.

150§ högskolan skall erbjuda den utresta teknologen möjlighet till kontinuerlig kontakt under utlandsvistelsen.

Möjlighet för uppföljning av utbytet och dess kvalitet och stödjande av teknologen vid eventuella problem.

3.6.6. Information till internationella teknologer

- 151§ internationella teknologer skall få information rörande sociala förhållanden i Sverige, t.ex. försäkring, personnummer, telefon, sjukvård och bostad.
- 152§ teknologer som kommer till Chalmers från andra länder skall ha möjlighet till kontakt med personer på högskolan för att på bästa sätt kunna förbereda sig inför sin vistelse här.
- 153§ all information till internationella teknologer skall tillhandahållas på engelska.

3.7. Geografisk placering av utbildning

högskolan inte ändrar den geografiska placeringen av institutioner och utbildningsprogram utan en förutsättningslös och oberoende utredning.

I en sådan utredning är det viktigt att det noga studeras hur studenterna påverkas samt att studenterna ges goda möjligheter att yttra sig i frågan.

omplacering av utbildningsprogram mellan olika campus skall ske med god framförhållning. Minst 3 år från beslut till implementering är en rimlig utgångspunkt.

Det är viktigt att studenter ges möjlighet att anpassa sin bostadssituation och andra livsförhållanden till de nya premisser som ett campusbyte innebär. Även studentkåren och teknologsektionerna kan behöva tid till att förbereda sig inför förändringen.

4. Rättssäkerhet

Sedan 1994 är Chalmers stiftelsehögskola vilket innebär att vi inte lyder under högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Detta leder till att chalmeristerna inte har samma rättskydd som övriga teknologer. Av denna anledning är det viktigt att högskolan har klara interna regler på vad som gäller för högskolans teknologer och att de speciella villkor som stiftelseformen medför på ett tydligt sätt klargörs för alla teknologer på Chalmers.

4.1. Regelverk

- 154§ **teknologer vid Chalmers skall ha minst lika bra rättsskydd som övriga studenter i Sverige.**
På grund av teknologernas osäkra rättssituation skall högskolan skapa ett regelverk där teknologernas rättigheter och skyldigheter klargörs.
- 155§ **det på högskolan skall finnas ett lättillgängligt, klart och tydligt regelverk för teknologernas skyldigheter och rättigheter.**
Regelverket skall vara lättillgängligt för teknologerna och högskolans personal. Tillsammans skall högskolan och studentkåren göra en årlig revidering. Att Chalmers är en stiftelsehögskola skall ej påverka chalmeristernas rättssäkerhet negativt.
- 156§ **högskolan skapar ett sätt att hantera interna klagomål rörande utbildningsfrågor motsvarande Höskoleverkets kontroll av de högskolor med staten som huvudman.**
- 157§ **högskolan skall tillämpa offentlighetsprincipen.**

4.2. Studerandeombudsmän

- 158§** det finns studerandeombudsmän anställda vid högskolan i omedelbar närhet till teknologerna.

Dessa skall kunna föra den enskilde teknologens talan gentemot högskolan i fall som rör utbildningen, den studiesociala miljön samt i disciplinärenden. Ombudsmannen skall finnas till för både teknologerna och de anställda när de blivit orättvist behandlade.

Det är viktigt att denne får tillräckliga resurser och att denne är lättillgänglig. Ombudsmannen skall få tillgång till alla handlingar, även de av högskolan sekretessbelagda, om dessa berör det ärende som de undersöker.

- 159§** doktorander skall ha möjlighet att vända sig till en från högskolan oberoende person (doktorandombudsman), för att diskutera svårigheter eller problem som uppstått under studierna.

- 160§** teknologerna får information om studerandeombudsmännen och deras arbetsuppgifter.

Teknologerna skall informeras om att de kan vända sig till studerandeombudsmannen om de känner sig orättvist behandlade.

4.3. Disciplinnämnd

- 161§ en disciplinnämnd bestående av lärare, teknologer och externa lagkunniga skall finnas på högskolan.**
Då brott mot Chalmers disciplinstadga har begåtts är det viktigt att dessa ärenden behandlas av en disciplinnämnd.
- 162§ disciplinnämnden kompletteras med ytterligare juridisk hjälp då fall om avskiljande kommer upp.**
Då denna typ av ärenden är extra känsliga är det av största vikt att prövningen går rättssäkert till.

4.4. Överklagande

4.4.1. Hantering av överklagningsbara frågor

163§ det på högskolan skall finnas en nämnd med uppgift att handha överklaganden som rör antagnings- och examensbeslut, där ledamöter med juridisk kompetens skall ingå.

För de statliga lärosätena finns det en överklagandenämnd som handhar överklaganden rörande behörighetskrav, antagning, tillgodoräknande av kurser, utdelande av examensbevis och liknande frågor. Idag har disciplinnämnden på högskolan den funktionen. Om en teknolog har ärenden av detta slag får denne vända sig till studerandeombuden. Även på högskolan skall det finnas en nämnd som hanterar motsvarande ärenden.

4.4.2. Överklagande av disciplinärenden

164§ det skall vara möjligt att överklaga disciplinnämndens beslut till en grupp lag- och sakkunniga som inte är densamma som tagit beslutet i första läget, där teknologrepresentation skall finnas.

För att garantera chalmeristens rättssäkerhet skall det vara möjligt att överklaga disciplinnämndens beslut. Högskolans styrelse bör knyta till sig en extern grupp av bland annat lagkunniga som har erfarenhet av disciplinärenden. Medlemmarna i överklagandegruppen skall vara helt skilda från dem i disciplinnämnden. Det skall finnas teknologrepresentation i gruppen.

4.5. Personalansvarsnämnd

165§ det vid högskolan skall finnas en personalansvarsnämnd.

För att garantera teknologernas rättssäkerhet bör det finnas ett organ där högskolans personal skall kunna ställas till svars då misstanke om inkorrekt uppträdande finns. I nämnden bör, förutom rektor, representanter för teknologerna samt lärare och övrig personal finnas.

5. Personal

För att på bästa sätt underlätta för teknologerna bör ett antal funktioner av vägledande och stödjande karaktär finnas bland högskolans personal. Gemensamt för dem alla är att de skall ge teknologerna ett gott bemötande.

5.1. Högskolans ansvar för studiesociala frågor

- 166§ En av högskolan anställd person skall ansvara för samordning och utveckling av studiesociala frågor för teknologer.**
- För att säkerställa en kontinuerlig utveckling av den studiesociala miljön skall det finnas en anställd person som ansvarar för samordning och utveckling av studiesociala frågor. I detta ansvar ingår att kontinuerligt hålla sig informerad om de faktorer som påverkar teknologernas situation och att tillse att denna information sprids till berörda personerna inom högskolan och studentkåren.

5.2. Studievägledning

- 167§** det för varje utbildningsprogram finns minst en person med studievägledningsfunktion. I de fall där arbetsbelastningen är för stor för en person skall fler finnas.

Studievägledningens funktioner skall vara en naturlig del av studielivet och lätt att ta del av. Studievägledarna skall aktivt hjälpa till med planering inför studierna och särskilt stöd skall ges till de teknologer som har problem med att följa utbildningsplanen. För detta skall det finnas minst en vägledningsfunktion per utbildningsprogram, vilket gäller såväl mastersprogram som övriga.

- 168§** studievägledarna skall finnas på rimligt avstånd till de teknologer de jobbar med.

Att transportera sig till sin studievägledare skall inte vara så besvärligt eller tidskrävande att teknologer avstår från att besöka dem av en sådan anledning. Långa transportsträckor ska inte heller bidra till att teknologer som behöver besöka sin studievägledare blir stressade.

- 169§** studievägledning via internet möjliggörs.

Det skall även finnas funktioner för studievägledning via internet, framförallt för besvarande av kortare eller standardiserade frågor. Detta kan exempelvis genomföras med hjälp av e-post, chattfunktion, frågeformulär och FAQ.

- 170§** studievägledarna har en god insikt i vad det innebär att studera på Chalmers.

Det är viktigt att studievägledarna skall kunna vägleda teknologer såväl inom som mellan program. De skall även kunna vägleda övergripande om Chalmers samt hur lagar och förordningar påverkar teknologerna.

- 171§** det på högskolan finns en studievägledning med internationell inriktning.

Det skall finnas internationell studievägledning, både för utländska teknologer som söker information om Chalmers eller redan kommit hit, såväl som för teknologer som vill söka sig utomlands.

- 172§** alla inom studerandeservice som har kontakt med ut- och inresande teknologer skall ha goda språkkunskaper i engelska.

Alla enskilda studentcentrum skall inneha internationell kompetens då Chalmers har utländska teknologer på många av sina mastersprogram.

- 173§** internationella teknologer erbjuds service av samma kvalitet som övriga teknologer.

Det innebär att alla studentcentrum innehar internationell kompetens och kan ta hand om internationella teknologer.

- 174§** handläggningstiden för dispensärenden i en antagnings- eller examensfråga ej överstiger 1 vecka.

5.3. Karriärvägledning

- 175§ alla teknologer har tillgång till karriärvägledning och kan få vägledning i hur kursval påverkar framtida arbetsmöjligheter.

5.4. Kurator och andra liknande funktioner

176§ det på högskolan finns en kurator anställd.

Att högskolan har en kurator anställd underlättar kontaktsökandet med denne och leder till att fler teknologer söker hjälp i ett tidigare skede. Teknologernas mentala välmående är av största vikt. Därför skall det finnas en kurator anställd av högskolan. Kuratorn skall ta emot alla typer av ärenden, oberoende av direkt koppling till studierna.

177§ kurator och person som studenter kan rådfråga inom t.ex. livsåskådning, etik och moral finns lättillgängligt och centralt belägna i rum finansierade av högskolan.

Närheten till teknologerna är mycket viktig, och skall bevaras. Personen som studenter kan rådfråga inom t.ex. livsåskådning, etik och morals arbete skall innebära kris- och stödsamtal med teknologer oavsett deras religiösa tillhörighet.

178§ personen som studenter kan rådfråga angående livsåskådning skall vid behov förmedla kontakt till religiösa företrädare.

5.5. Lärare

Högskolans lärare bedriver grundutbildning, forskarutbildning, forskning, fortbildning samt samverkan med samhället. Lärare, studerande och administration inom verksamhetsområdena samarbetar för att skapa ett bra klimat på Chalmers.

- 179§ all högskolans personal skall kunna göra sig fullständigt förstådd på svenska eller engelska.**
Högskolan erbjuder stödfunktion så att språkproblem inte blir ett hinder för att genomföra utbildningen.
- 180§ alla lärare på de internationella masterprogrammen kan göra sig fullständigt förstådda på engelska.**
- 181§ läraren skall behärska sitt ämne, vara väl förtrogena med kurslitteratur och studier vid en teknisk högskola.**
- 182§ undervisningen på Chalmers är av sådant slag att alla, oavsett bakgrund eller tillhörighet, kan tillgodogöra sig den på bästa sätt.**
Läraren har en viktig roll som förebild för teknologerna när det gäller attityder och undervisning. Om teknologen blir diskriminerad av sin lärare påverkas teknologen både psykiskt och studiemässigt.
Lärarna skall göras medvetna om jämlikhet och anpassa sitt sätt att undervisa efter teknologernas olika bakgrund och förutsättningar. De skall också göras medvetna om mångfald och genusfrågor. Läraren och högskolan skall se det som positivt och utvecklande om teknologgruppen är heterogen. Det är viktigt att läraren ger en sådan stämning i undervisningen att alla känner sig välkomna och inte diskrimineras på något sätt.

5.6. Tjänstetillsättning

- 183§ högskolan värderar pedagogisk skicklighet lika tungt som ämneskunskaper och forskarmeriter vid anställningar.**
Alla som undervisar vid högskolan skall vara goda pedagoger. Pedagogisk skicklighet och pedagogiskt intresse skall väga lika tungt som ämneskunskaper och forskarmeriter vid tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar. Pedagogiken som används i undervisningen på högskolan måste hela tiden utvecklas.
- 184§ det skall eftersträvas heterogen fördelning i anställningskommittéer och övriga nomineringsgrupper.**
För att så långt som möjligt behandla samtliga sökande rättvist skall en kvalitativ jämlikhet eftersträvas i anställningskommittéer och övriga grupper som har till uppgift att ta fram nomineringar.
- 185§ teknologerna bereds plats i anställningskommittéerna.**
Teknologerna skall ha en självklar plats i anställningskommittéerna. Det är viktigt att teknologrepresentanterna inte används till att jämna ut bristande mångfald bland övriga representanter.
- 186§ anställningskommittéer och övriga nomineringsgrupper ges jämställdhetsutbildningar.**
- 187§ doktorandtjänster tillsätts genom en öppen rekryteringsprocess där det görs en nationell utlysning i erforderlig tid, konkurrensutsatt bedömning och antagning på vetenskaplig grund eller andra vetenskapligt relevanta meriter.**

6. Doktorander

6.1. Anställning och finansiering

- 188§ doktorander skall vara anställda av högskolan eller annan arbetsgivare och räknas som forskarstuderande.
- 189§ ingen skall antas till forskarutbildning utan färdig finansiering för hela utbildningsperioden.
- 190§ en forskarutbildnings finansiering skall vara tillräcklig för att erbjuda en högkvalitativ utbildning, vilket innebär till exempel finansiering för resor till konferenser och forskningsvistelser, utrustning, och liknande.
- 191§ det ska vara tydligt vilka regelverk som gäller för doktorander, både i egenskap av anställd såväl som i egenskap av student.
- 192§ en doktorand ska inte förväntas att spendera mer än 40 timmar i veckan på arbete inom sin tjänst.

6.2.Handledning

- 193§ varje doktorand ska ha minst två aktiva handledare.
- 194§ doktorander skall ha rätt att byta handledare samt att få biträdande handledare, och dessutom påverka valet av dessa.
- 195§ handledare för doktorander skall ha genomgått handledarutbildning.
- 196§ handledare för doktorander skall regelbundet genomgå handledarutveckling.
- 197§ huvudhandledare ska ha docentexamen eller motsvarande meritering.
- 198§ handledare ska erbjuda sina doktorander regelbunden och adekvat handledning. Detta inkluderar även återkoppling inom rimlig tidsram.
- 199§ handledare skall inte tillåtas handleda fler än ett rimligt antal doktorander så att punkt 199§ kan upprätthållas.

6.3. Forskarutbildning

- 200§ doktorander skall ha rätt att vistas i en god och relevant forskningsmiljö.
- 201§ doktorander skall ges möjlighet att spendera en del av sin studietid vid annat svenskt eller internationellt lärosäte.
- 202§ doktorander skall ges en reell möjlighet att slutföra sin utbildning, där det skall ges möjlighet att ta ut licentiatexamen men detta skall inte vara något krav eller hinder för fortsatta studier eller för att kunna ta ut doktorsexamen.
- 203§ doktorander skall ha en individuell studieplan som följs upp minst en gång per år.
- 204§ den individuella studieplanen ska ställa rimliga krav på doktoranden med hänsyn till forskningsprojektet.
- 205§ doktorander skall ha möjlighet att tillgodoräkna sig kurser från avancerad nivå, om doktoranden så önskar.
- 206§ väntetider för obligatoriska GTS(Generic and Transferable Skills)-kurser ska inte överstiga en läsperiod.
- 207§ doktorander skall ha rätt till pedagogisk utbildning innan institutionstjänstgöring i form av undervisning påbörjas.

6.4. Institutionstjänstgöring

- 208§ doktorander skall ha rätt att delta i kvalificerad undervisning som en del av sin institutionstjänstgöring.
- 209§ institutionstjänstgöring skall maximalt utgöra 20 % av en heltidstjänst och ska förlänga doktorandens anställning motsvarande med tiden spenderad på institutionstjänstgöring.
- 210§ fördelning av institutionstjänstgöring mellan doktorander ska ske på ett transparent och rättvist sätt.
- 211§ tiden spenderad på institutionstjänstgöring skall räknas på ett transparent och rättvist sätt.

6.5. Övrigt

- 212§ en forskarutbildning skall ge förutsättningar för fortsatt meritering såväl inom som utanför universitetsvärlden.
- 213§ all information till doktorander på Chalmers och om forskarutbildningens utformning skall vara tillgänglig på engelska.

7. Studentrekrytering och antagning

Antagningsformerna skall vara av sådant slag att det är de bäst lämpade för utbildningen individerna som börjar studera på Chalmers.

7.1. Studentrekrytering

- 214§ högskolan har aktiva program för rekrytering nationellt såväl som internationellt.**

Det är av yttersta vikt att högskolan har ett aktivt program för rekrytering såväl nationellt som internationellt. Detta innebär aktivt arbete för att ge information om vad studier vid Chalmers innebär, såväl som att sprida kunskap om chalmeristens framtida yrkesroll. Högskolan skall ha relevanta mål med framtida rekrytering. Strategier bör läggas utefter de framtagna målen.

- 215§ teknologer skall aktivt delta i studentrekryteringsarbetet.**

Det är viktigt att studenter på Chalmers syns i rekryteringsarbetet och därför skall studenter som jobbar med detta uppbära skälig ersättning för sitt arbete.

- 216§ programrekryteringen arbetar efter den centrala studentrekryteringens strategi.**

- 217§ högskolan har ett långsiktigt program för att öka teknikintresse bland barn och ungdomar.**

Det är viktigt att högskolan arbetar med att öka teknikintresset hos yngre (grundskola och tidigare), detta i långsiktigt syfte för studentrekrytering.

- 218§ högskolan skall arbeta för att öka intresset för naturvetenskap och teknik bland på Chalmers underrepresenterade grupper på gymnasiet och grundskolan.**

Det är viktigt att högskolan syns och väcker intresset för tekniska utbildningar till exempel genom läxhjälp.

- 219§ högskolan har ett tekniskt basår.**

Genom att utöka antalet platser vid det förberedande högskolebasåret breddas rekryteringsbasen. Det är viktigt att högskolebasåret inte skall marknadsföras som en genväg till en plats vid högskolans övriga utbildningar.

- 220§ högskolan utreder möjligheter för en teknisk bastermin.**

7.1.1. Mångfald inom studentrekryteringen

221§ högskolan skall ta fram och använda alternativa antagningsmetoder för att minska särbehandling vid antagning till högre studier.

Vid antagning får högskolan tillsätta en tredjedel av platserna med alternativa antagningsmetoder. Det är ett användbart redskap för att öka mångfalden på Chalmers och bör utnyttjas i större utsträckning. Syftet med dessa metoder skall vara att få de bästa teknologerna, även om de har svårt att visa upp detta akademiskt.

222§ högskolan skall arbeta med att minska glappet mellan gymnasiet och högskolestudier på Chalmers utan att sänka kraven.

Det är viktigt att framtida studenter är väl förberedda för studier vid Chalmers. Högskolan kan exempelvis arrangera sommarkurser eller seminarier på campus, eller visa upp förebilder från Chalmers.

223§ informationen om Chalmers alltid är sanningsenlig och håller hög kvalitet.

Högskolans rekrytering skall baseras på relevant information utifrån den faktiska situationen på Chalmers för att ej locka presumtiva studenter till något som de inte vill studera.

224§ högskolan skall aktivt arbeta för en breddad rekrytering.

Högskolan skall kvalitativt rekrytera de bästa studenterna oavsett kön, bakgrund eller annan tillhörighet. För att öka antalet sökande från underrepresenterade grupper bör arbete bedrivas med att rikta rekryteringsinsatser mot just dessa, för att visa att alla är lika välkomna till och har lika bra chanser att klara sig på Chalmers oavsett bakgrund.

225§ högskolan utreder varför könsfördelning och etnisk bakgrund varierar mellan olika utbildningar på Chalmers.

Det är viktigt att kartlägga vilka faktorer som kan påverka den kvalitativa integreringen av etnisk mångfald i högskolan och samhället i övrigt. En sådan bör sedan ligga till grund för en handlingsplan för breddad rekrytering med fokus på etnisk tillhörighet.

På samma sätt bör liknande studier även utföras gällande könsfördelning, resulterande i en handlingsplan. Handlingsplanerna skall även innefatta hur högskolan kan nå ut till nya potentiella studentgrupper för att rekrytera de bästa studenterna.

7.2. Antagning

- 226§** högskolan har tydliga regler för behörighet till samtliga program samt att reglerna skall vara tillräckliga för att alla individer som sedermera antas klarar utbildningen.

De studenter som antas till studier vid Chalmers skall vara de som har störst möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Viktigast är dock att de gjort ett aktivt val samt har motivation och vilja till tekniska studier. Det är viktigt att slå fast i den särskilda behörigheten vilka förkunskaper som är nödvändiga för studier vid Chalmers. Högskolan bör inte anta fler studenter än att undervisningskvaliteten bibehålls och utvecklas.

- 227§** högskolan kontinuerligt arbetar med alternativa antagningsmetoder.

Högskolan har idag exempelvis arkitekt-, matematik- och fysikprov och komplettering med reell kompetens som alternativa antagningsmetoder. Det bör utredas om det finns ytterligare metoder.

- 228§** kvotering skall inte användas vid antagning där tillförlitliga bedömningsgrunder finns.

Kvotering skall inte användas för att öka mångfalden på Chalmers då det finns icke särbehandlande lösningar. Dock har högskolesystem i världen olika betygssystem vilket gör det svårt att anta de bästa studenterna. Genom att ge kvoter till olika högskolor ökas sannolikheten att få de bästa teknologerna.

8. Likabehandling

Högskolan har det yttersta ansvaret för att verka för en jämlik högskola, där alla skall ha samma reella rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Teknologer på Chalmers skall inte drabbas av orättvisor på grund av sin bakgrund eller tillhörighet. Alla skall ha fullgoda möjligheter att studera och medverka på fritidsaktiviteter på Chalmers. Alla anställda och teknologer skall vara medvetna om jämlikhetsfrågor och få möjligheten till att reflektera över sin egen attityd. Mångfald berikar utbildningen och skall därför eftersträvas och aktivt verkas för.

8.1. Högskolan

- 229§ högskolans organisation skall präglas av kvalitativ jämlikhet.**
- 230§ alla institutioner och utbildningsområden på Chalmers skall ha både en jämställdhetsplan och en likabehandlingsplan som inkluderar teknologer och utbildning.**
Högskolan är enligt lag skyldig att upprätta planer för både jämställdhets- och likabehandlingsarbete. På Chalmers måste dessutom varje institution utarbeta en egen jämställdhetsplan, som även bör omfatta teknologer och utbildning. Samma förhållanden bör gälla likabehandlingsplanerna. Planerna skall vara uppdaterade och deras innehåll skall vara relevant och tillräckligt omfattande.
- 231§ högskolan skall öka kunskapen hos sina anställda om jämlikhetsfrågor i grundutbildningen och forskningen.**
Alla högskolans anställda, speciellt lärare och studievägledare, har en viktig roll för teknologernas trivsel och därför skall alla anställda ha kunskap om vad jämlikhet innebär och använda den kunskapen i sitt arbete. Det är viktigt att jämlikhetsarbete införlivas i hela verksamheten och medvetet används på daglig basis.
- 232§ teknologerna informeras om var denne kan ta del av jämställdhets- och likabehandlingsplanerna.**
Det skall tydligt framgå vart teknologen skall vända sig vid negativ särbehandling. Högskolan skall ta varje indikation på diskriminering på största allvar och se till att lämpliga åtgärder vidtas, oavsett om det är en lärare eller en teknolog som har varit den som diskriminerat.
- 233§ det på högskolan finns en eller flera jämlikhetskoordinator anställda.**
Det skall på högskolan åtminstone finnas en jämlikhetskoordinator för att arbetet med dessa frågor skall få kontinuitet och tyngd. Arbetet skall innebära ansvaret för att samordna jämlikhetsarbetet på högskolan, utbilda personal och teknologer inom ämnena samt utreda frågor som har med ämnena att göra.
- 234§ högskolan skall bedriva ett aktivt attitydförändrande arbete för frågor rörande etnisk och social mångfald inom högskolan.**
Arbetet skall vara riktat mot såväl teknologer som anställda vid högskolan.
- 235§ de styrdokument som finns på högskolan skall minst röra de lagstadgade diskrimineringsgrunderna samt alla typer av trakasserier.**
- 236§ anställda på högskolan skall ta del av likabehandlingsutbildningar.**
Hela högskolans organisation skall genomsyras av en jämlik attityd. Alla anställda skall genomgå utbildning inom mångkulturellt arbetssätt samt jämlikhetsarbete i högskolan.
- 237§ teknologer skall få kunskap om genus- och mångkultur, vilken skall integreras i alla programutbildningar, dock inte nödvändigtvis i alla kurser.**

- 238§** högskolan skall ha möjlighet, att vid särskilda behov, ta fram riktade insatser för att stödja individer med särskilda behov.
- 239§** högskolan tar ansvar för teknologernas jämlikhetsarbete, bland annat genom att hjälpa till med personalmässiga och ekonomiska resurser.
- 240§** högskolan skall behandla alla teknologer likvärdigt, oavsett hur studierna finansieras.
Högskolan skall inte göra någon särskiljning mellan betalande teknologer och statligt finansierade teknologer, eller särskilja olika grupper av betalande teknologer, med avseende på teknologens rättigheter och skyldigheter.

8.2. Mångfald

- 241§** högskolan tillsammans med studentkåren skall motverka alla typer av utanförskap på grund av etnisk tillhörighet eller religion.

Ett vanligt problem är att det ofta glöms bort att människor med utländsk bakgrund utgör en heterogen grupp. En gemensam nämnare är att dessa individer på olika sätt riskerar att missgynnas och i många fall diskrimineras.

- 242§** högskolan uppmärksammar förekomsten av diskriminering och kränkande särbehandling på grund av sexuell läggning.

Att heterosexualiteten utgör norm innebär att den uppfattas som naturlig och neutral, och därmed osynliggörs, medan annan sexuell läggning blir differentiellt utpekad och då synlig. Det måste högskolan motarbeta genom personligt ansvarstagande, både hos teknologer och anställda, och genom information kring de här frågorna eftersom högskolan skall vara en värderings- och normproducerade högskola. Ingen skall känna sig kränkt eller bli diskriminerad som individ eller som grupp på Chalmers oavsett läggning. Ingen skall tveka att söka sig till Chalmers på grund av sin sexuella läggning.

- 243§** högskolan bedriver ett aktivt arbete för att främja sexuell likaberättigande och motverka av diskriminering.

anställda, speciellt lärare och studievägledare, skall vara insatta i situationen för minoritetsgrupper

8.3. Funktionsnedsättning

- 244§** det på högskolan finns personer med särskilt ansvar för att handha ärenden rörande funktionsnedsättningar.
- 245§** **alla teknologer på Chalmers skall ha möjlighet till full delaktighet i sina studier.**
Likabehandling för personer med funktionsnedsättning, permanent såväl som tillfällig, innebär möjlighet till full delaktighet och att alla har samma möjlighet till service, hjälp och information.
Alla funktionsnedsättning är inte synliga. Det kan även innebära psykiska eller neuropsykiatriska begränsningar eller läs- och skrivsvårigheter. Det är viktigt att ha förståelse för dessa icke synliga funktionsnedsättning, samt att de inte på något sätt förringas.
Det skall aldrig bli en ekonomisk diskussion kring de hjälpmedel och anpassningar som kan behövas för att teknologer med funktionsnedsättning skall kunna bedriva sina studier på Chalmers. Det är individens behov som skall tillgodoses och stå i centrum.
- 246§** **alla teknologer skall i största möjliga mån ha möjlighet till full delaktighet i fritidsaktiviteter som äger rum på Chalmersområdet eller i högskolans regi.**
Samma förutsättningar som för studier bör gälla för fritidsaktiviteter inom Chalmers.
- 247§** **teknologer som har speciella behov i samband med studier eller tentamen får dessa tillgodosedda.**
Såväl utbildning som studiemiljö skall vara anpassad och tillgänglig för teknologer med funktionsnedsättning så att de kan delta på lika villkor. Teknologer med funktionsnedsättning skall ha full tillgång till hjälpmedel för att klara av studierna på Chalmers. Vidare skall det ses som en självklarhet att speciella behov i samband med tentamen tillgodoses.
- 248§** **Chalmersområdet samt dess lokaler skall i största möjliga mån vara anpassade för att erbjuda full tillgänglighet även för personer med funktionsnedsättning.**
- 249§** **alla om- och tillbyggnationer på campus helt uppfyller kraven på full tillgänglighet.**
- 250§** **tillfälliga lokaler inte erbjuder sämre tillgänglighet än permanenta.**
Vid ombyggnader på Chalmers är det viktigt att vägar inte spärras av. De tillfälliga lösningarna drabbar oftast teknologer med funktionsnedsättning hårt.
- 251§** **det finns vilorum tillgängliga samt att det finns klar och tydlig information om hur dessa tillgås.**
Det är viktigt för teknologer med behov av vilorum att det finns tillgång till vilorum i närheten av undervisningslokaler. Teknologer med behov av dessa skall även få information om var vilorummen finns.

252§ alla teknologer skall få information från högskolan om sina rättigheter och möjligheter till hjälpmedel vid tillfällig eller permanent funktionsnedsättning.

Teknologer med funktionsnedsättning på Chalmers skall få information av högskolan om sina rättigheter och tillgänglig service. Högskolan skall inte skönmåla bilden utan hålla sig till saklig information om studiesituationen och om vilka hinder och möjligheter som finns för teknologer med funktionsnedsättning på Chalmers. Högskolan måste ge råd och stöd så att teknologens svårigheter i den dagliga situationen på Chalmers undanröjs. Det skall vara klart och tydligt vart teknologer skall vända sig för att få den hjälp och det stöd som behövs. Vidare skall högskolan informera om vart teknologer kan vända sig om de behöver få ett funktionsnedsättning dokumenterat.

9. Studie- och arbetsmiljö

En god arbetsmiljö är en förutsättning för goda studieresultat. Alla måste kunna studera utan att riskera sin hälsa. Ett helhetsgrepp om arbetsmiljön krävs, eftersom den totala arbetsmiljön skapas av en samverkan mellan fysisk och psykosocial miljö. Genom att uppmärksamma och åtgärda brister i arbetsmiljön förebyggs arbetsskador och en god studiemiljö uppnås. Det får aldrig vara så att arbetsmiljöproblem hindrar eller försvårar för någon att delta i utbildningen. Teknologen skall ha reella möjligheter att påverka missförhållanden i studie- och arbetsmiljön.

9.1. Studerandearbetsmiljöombud

- 253§ arbetsmiljöproblem, vare sig de är av fysisk eller psykosocial karaktär, aldrig får påverka någons studier negativt.**
Genom att uppmärksamma och åtgärda brister i arbetsmiljön förebyggs arbetsskador och en god studiemiljö uppnås.
- 254§ alla program skall ha minst ett studerandearbetsmiljöombud.**
Arbetsmiljöombudet skall verka för att den fysiska och psykosociala arbetsmiljön på programmen, såväl på grund- och avanceradnivå, är god.
- 255§ teknologernas arbetsmiljö skall behandlas i för ändamålet anpassade grupper bestående av högskolerepresentanter och teknologer.**
Det är viktigt att studerandearbetsmiljöombud har sådan grundläggande rättighet som rösträtt i samma omfattning som övriga inblandade i skyddsarbetet. Studerandearbetsmiljöombud skall tillsammans med högskolerepresentanter sitta med i en lokal grupp som har till uppgift att bevaka den fysiska och psykiska arbetsmiljön på programmet.
- 256§ teknologer skall vara representerade i organisationen av arbetsmiljöarbetet.**
- 257§ teknologer skall ha samma förutsättningar för god arbetsmiljö som anställda.**
- 258§ högskolan skall erbjuda utbildning för studerandearbetsmiljöombuden.**
Studerandearbetsmiljöombud skall ha rätt till för målgruppen anpassad utbildning, vilken skall bedrivas på lämplig tid för teknologerna. Möjligheten att följa obligatoriska kurser skall inte påverkas av att teknologen fungerar som arbetsmiljöombud.

9.2. Fysisk studie- och arbetsmiljö

- 259§ högskolans lokaler uppfyller ställda krav på ergonomi, klimat, ventilation, belysning, akustik och lokalvård.**
Den optimala undervisningslokalen är utformad så att kontakten mellan föreläsare och teknologer är god, samt att ställda krav på ergonomi, klimat, ventilation, belysning, akustik, säkerhet och lokalvård uppfylls. En god arbetsmiljö är förutom ett grundläggande krav ett konkurrensmedel när det gäller att attrahera teknologer till Chalmers.
- 260§ teknologernas lokaler diskuteras i ett av högskolan och studentkåren gemensamt definierat forum.**
För att markera vikten av bra lokaler för undervisning och studier skall det på högskolan finnas någon form av forum med teknologrepresentation där lokalerna på Chalmers diskuteras ur ett teknologperspektiv.
- 261§ lokalerna för undervisningen på ett program skall planeras för att undvika långa transportsträckor för teknologerna.**
Det är viktigt att kunna ta sig mellan undervisningslokalerna på 15minutersrasterna utan att detta blir ett stressmoment.
- 262§ högskolan måste ta ett ansvar för de ökade resekostnader det kan innebära med undervisning på två campus.**
- 263§ högskolans lokaler och utomhusmiljö ständigt utvecklas för att öka trivseln hos teknologerna.**

9.2.1. Datorer och IT-infrastruktur

- 264§ det finns god tillgång till datorsalar.**
Då stor del av utbildningen kräver datorarbete är det viktigt att det finns god tillgång till datorer.
- 265§ det trådlösa nätverket täcker hela campusområdena.**
Tillgången till trådlöst nätverk skall byggas ut för att täcka hela campusområdena, för att erbjuda möjlighet till en varierande arbetsmiljö.
- 266§ det för teknologerna finns fullgod datorservice och -support.**
- 267§ programvara som används i utbildningen skall vara uppdaterad, kommersiellt gångbar och finnas tillgänglig för teknologer.**
För att studenterna skall vara väl förberedda för arbetslivet skall den programvara som används i utbildningen skall programvaran används av industrin och akademien. Programvaran skall finnas tillgänglig både på högskolans datorer och i största möjliga mån för installation på egenadministrerade datorer.

9.2.2. Studieplatser

268§ det skall finnas studieplatser i tillfredsställande omfattning.

Det skall finnas studieplatser utspridda över båda campus, både för enskilda och grupper, vilka skall vara tillgängliga hela dygnet.

269§ alla teknologer skall ha tillgång till alla studieplatser.

Detta för att lokalerna skall används optimalt och att studiemiljön för studenterna kan varieras. Däremot bör inte alla teknologer ha tillgång till personliga arbetsplatser såsom ritsalar, kurslabb och liknande. Möjligheten att boka studieplatser bör begränsas för att ge alla en rimlig chans att få tillgång till alla lokaler.

270§ studieplatsernas utformning präglas av en variation för att kunna uppfylla de olika behov som finns.

Då behoven är varierande skall det finnas god tillgång både till mindre grupprum och till läsesalar.

271§ studieplatser finns både centralt på campusen och i närhet till lärare.

Alla teknologer skall kunna studera i lokaler som ligger nära undervisningslokaler och lärarnas kontor för att främja studiemiljön och samarbetet.

9.3. Psykosocial studie- och arbetsmiljö

- 272§ teknologerna skall ha inflytande över sin studiesituation.**
Alla teknologer skall ha möjlighet att påverka sin studiesituation och det skall finnas vägar för teknologer att påpeka fel och brister och få dem åtgärdade.
- 273§ lärare såväl som teknologer och andra anställda har en bra attityd, med hörnstenarna: respekt, förståelse och god vilja.**
Den attityd som lärare visar mot teknologer betyder mycket för motivationen till studier. Det är viktigt att de undervisande institutionerna visar en god vilja att hjälpa de teknologer som söker svar på frågor. Teknologer ska alltid känna sig välkomna på institutionerna, oavsett om konsultationstid erbjuds eller ej. Undervisningen skall vara utformad så att teknologen kan delta aktivt. Delaktighet i planering och utformning av undervisningen är viktigt för välbefinnandet.
- 274§ institutionerna uppmuntrar teknologer till besök.**
För att teknologerna skall göras medvetna om den unika miljö de vistas i, bör teknologerna ges möjlighet att göra besök vid institutionerna. Det är därför viktigt att lokaler planeras så att institutionerna är lättillgängliga för teknologer och vice versa. Till exempel bör institutionslokaler vara öppna dagtid.
- 275§ alla teknologer skall informeras om vart de kan vända sig för att få hjälp med stressrelaterade problem.**
- 276§ alla fall av trakasserier som kommer högskolan eller studentkåren till kännedom tas på allvar och utreds, oavsett vem som blivit kränkt eller vem som har kränkt någon annan.**
Studentkåren tolererar inte någon form av trakasserier, oavsett hur subtila eller oskyldigt menade de än är. Trakasserier kan innebära allt ifrån kränkande tillmälen till fysiska närmanden. Detta gäller såväl mellan anställda och teknologer som teknologer emellan. Den som har blivit utsatt för trakasserier skall veta vem denne kan prata med om händelsen och var hjälp kan fås. Därför skall information gå ut om vart teknologen kan vända sig.
- 277§ högskolan tillsammans med studentkåren upprättar en handlingsplan för hur fall av trakasserier skall hanteras, samt att en sådan plan finns tillgänglig för alla teknologer.**
Handlingsplanen bör beskriva agerandet då fall av trakasserier upptäcks så att både offer och förövare får hjälp. Det är också viktigt att det klargörs vilka eventuella disciplinåtgärder som kan bli aktuella. Viktigast är information till teknologerna om tillvägagångssätt och kontaktpersoner då de blivit utsatta för trakasserier.

9.4. Teknologsektionslokaler

- 278§ teknologsektionslokaler skall finnas i anslutning till de undervisningslokaler som respektive teknologsektion företrädesvis använder.**

För att uppnå en tillfredsställande social studiemiljö bör det finnas lokaler i anslutning till undervisningen där teknologer kan vistas för att bedriva gemensam sektionsverksamhet. Alla teknologsektioner skall därför ha teknologsektionslokaler. Lokalerna skall vara utformade så att verksamhet såsom möten, studier och fester kan bedrivas i dem samt att möjlighet till att laga och äta mat finns. Det är även viktigt att alla sektioner har ensam tillgång till åtminstone en del av sina teknologsektionslokaler.

- 279§ lunchplatser i tillräcklig omfattning för programmets teknologer tillhandahålls i anslutning till teknologsektionslokalerna.**

- 280§ alla teknologsektioner skall ha en brandklassad och försäkrad teknologsektionslokal.**

- 281§ högskolan tillsammans med studentkåren skall reglera ett dokument med riktlinjer för teknologsektionslokaler.**

Tillgången samt vad som avses med lägst godtagbar storlek och standard på teknologsektionslokalerna skall regleras i ett av högskolan tillsammans med studentkåren upprättat dokument med riktlinjer för teknologsektionslokaler. Storleken bör bero på antal teknologer inom teknologsektionen och det skall även framgå att det är minsta accepterade storlek som regleras.

9.5. Föreningslokaler

282§ högskolan skall tillgodose de lokalbehov som finns hos studentkårens och teknologsektionernas föreningar och kommittéer.

Föreningsverksamhet är viktig för att skapa en god social miljö och trivsel för de studerande på Chalmers. Det är därför viktigt att högskolan i största möjliga mån tillgodoser det behov av föreningslokaler som finns hos de studerande. Föreningarna som drivs av studerande på Chalmers bedriver ett omfattande arbete i syfte att förbättra såväl den rent sociala miljön som studiemiljön på campus. De har till viss del stora lokalbehov som högskolan bör uppfylla.

283§ föreningar och kommittéer knutna till teknologsektioner skall tillhandahållas lokaler i anknytning till dessa.

Om en förening har anknytning till någon teknologsektion bör lokalen ligga i nära anslutning till sektionens övriga verksamhet. Lokaler skall i första hand upplåtas till föreningar anslutna till studentkåren och dess teknologsektioner samt därefter till andra föreningar som bedriver verksamhet som riktar sig till en stor del av de studerande vid Chalmers.

284§ föreningslokaler skall upplåtas hyresfritt.

För att främja sociala aktiviteter på Chalmers skall inte föreningarna belastas ekonomiskt för sina lokaler. Lokalhyrorna är orimligt höga i förhållande till de intäkter föreningarna får genom sina medlemmar.

10. Studieekonomi

En god och trygg ekonomi under studietiden skapar en grund för att studenten skall känna välbefinnande, kunna tillgodogöra sig utbildningen och prestera goda studieresultat. De ekonomiska villkor som erbjuds studenterna skall vara av en sådan art att de inte riskerar att radera den personliga ekonomin på grund av högre studier.

Studiemedlen utgör grundstommen i sammanhanget. Utbildningen har stor betydelse för individens utveckling och bör därför ses som en personlig investering. Utbildningen har också ett stort värde för samhällets utveckling ur ekonomiska, kulturella och demokratiska perspektiv. Alltså bör det ligga i statens intresse att uppmuntra folk att utbilda sig genom att erbjuda goda ekonomiska villkor.

10.1. Studiemedel

- 285§** reglerna för studiemedel skall vara utformade så att de ej påverkar hur Chalmers utbildningar genomförs.
Chalmers skall kunna utforma sina utbildningar på de sätt som bäst passar teknologerna.
- 286§** studiemedel skall ges baserat på antalet studietimmar per läsår.
Det skall vara möjligt för Chalmers att utforma sina utbildningar med färre antal läsveckor än 40 utan att teknologernas möjlighet att få studiemedel för heltidsheltidsstudier begränsas.
systemet för studiemedel skall vara enkelt och överskådligt samt tillgodose behoven hos så många individer som möjligt.
- 287§** staten garanterar studielån även för studenter som genom vanlig kreditprövning inte skulle bli godkända som låntagare.
Alla skall ges möjlighet till studier och därmed är det viktigt att alla kan få studiemedel för att kunna ha skälig levnadsstandard.
- 288§** nivån på studiemedlet skall vara sådan att studenten garanteras en skälig levnadsstandard enligt Konsumentverket.
- 289§** tiden för hantering av ansökan om studiemedel ej får överstiga två veckor.
Det är viktigt att studenterna vet om sina förutsättningar innan de börjar studera.
- 290§** dispens för ytterligare studiemedelsutbetalningar vid överskriden tidsgräns skall ges då särskilda skäl föreligger.
- 291§** byte av utbildningsprogram skall räknas som synnerligt skäl vid ansökan om förlängd utbetalningsperiod av studiemedel.
Valet av högskolestudier är av största vikt för resten av individens liv. Om studenten upptäcker att det val den har gjort inte är det rätt, skall det finnas möjlighet att byta utbildning och få studiemedel för att slutföra den utbildningen. Möjlighet till studiemedelsbetalningar skall vara uppåt begränsade i tiden, men då synnerliga skäl föreligger skall dispens kunna ges för ytterligare studiemedelsutbetalningar.
- 292§** maximalt antal veckor studiemedel på högskolenivå minst är 240 veckor.
Det motsvarar sex års heltidsstudier vilken är den tiden flera lägger på sina studier vid Chalmers. Då basåret räknas på en separat kvot som övriga högskolestudier belastar detta därför inte dessa 240 veckorna. Det skall även finnas möjlighet att läsa kurser under sommaren.

10.1.1. Bidrag och lån

- 293§ studiemedlet skall vara stort nog att ingen väljer bort högre studier.**
För att underlätta den ekonomiska bördan för den enskilde studenten skall staten ge möjlighet till studiefinansiering genom såväl lån som bidrag. Samma finansieringsmöjligheter skall ges oberoende av hur studenten väljer att finansiera sina studier i övrigt.
- 294§ inga avgifter för att erhålla studiemedel skall tas ut.**
Mängden tilldelade medel skall vara lättöverskådlig. Därför skall inga avgifter för att erhålla studiemedel tas ut.
- 295§ studiemedlet räknas upp mot prisbasbeloppet varje år.**
- 296§ studiemedlets fördelning mellan bidrag och lån skall vara lika.**
Den mest prioriterade åtgärden för bättre studentekonomi är att studiemedlet höjs. Efter en genomförd höjning bör fördelningen gradvis ändras till dess att balansen mellan bidrag och lån är lika. En sådan åtgärd ökar drivkraft för högre studier.

10.1.2. Utlandsstudier

- 297§ studenter som vill genomföra hela eller delar av sin utbildning utomlands skall beviljas studiemedel enligt samma meritprövning som råder för studier i Sverige.**

Staten har del av ansvaret att underlätta för studenter som vill läsa utomlands. Ekonomin skall inte vara ett hinder, utan studiemedelssystemet skall erbjuda alternativ även då studenten väljer att förlägga delar av sin utbildning utomlands. Villkoren för studiemedel vid utlandsstudier skall inte på något sätt vara sämre än vid studier i Sverige.

- 298§ studenter som väljer att genomföra en hel eller delar av sin utbildning, inklusive praktik, utomlands skall erbjudas möjligheter till tilläggs lån för att bekosta eventuella merkostnader.**

Det ges möjlighet att ta tilläggs lån för att kunna täcka eventuella merkostnader som uppstår, t ex terminsavgifter eller högre bostadskostnader. Denna möjlighet skall ges även vid utlandspraktik, om denna är del av utbildningen.

10.1.3. Meritprövning

- 299§ meritprövning skall ske på likvärdigt sätt för alla svenska studenter.**
Detta med hänsyn taget till varierande upplägg av och innehåll i utbildningen. Studenten skall vara meriterad för nya studiemedel då denne blivit godkänd på en rimlig och i förväg fastställt antal poäng. Meritbedömningen skall endast göras för den tid då studenten erhållit studiemedel. Möjlighet bör även finnas att under tid utan studiemedel ta igen missade poäng för att uppnå fastställd poängnivå.
- 300§ den poängnivå som krävs för meritering till förnyade studiemedel skall fastställas av CSN och högskolan i samråd.**
- 301§ hänsyn bör tas till den höga arbetsbelastningen på de tekniska högskolorna.**
Då arbetsbelastning per poäng varierar kraftigt mellan olika huvudområden bör studiemedlet anpassas till faktiskt arbetsbelastning per poäng och hänsyn tas till om studenter har möjlighet till extraarbete under skoltid.
- 302§ särskilda skäl skall kunna åberopas vid meritprövning.**
Särskilda skäl bör vara händelser som påverkar den studerande i en så stor omfattning att studieresultaten påverkas negativt. Det kan till exempel röra sig om byte av utbildningsprogram, anhörigs bortgång och fackligt arbete.
- 303§ det skall finnas en lokal samrådsgrupp med representanter från högskolan, studentkåren och CSN.**
Samrådsgrupp skall finnas för att beakta de fall när meritkraven på grund av särskilda skäl inte uppfyllts. I den lokala gruppen skall representanter från CSN, studentkåren och högskolan ingå. Att vid ett tidigare tillfälle ha varit i samrådsmöte med CSN skall inte ligga studenten vid last vid kommande prövningar.
- 304§ beslut i samband med prövning skall kunna överklagas till högre instans.**
- 305§ meritkraven för beviljande av studiemedel skall vara lägre efter första året än efter senare år.**
Förstaårsstudenter presterar ofta ett lågt resultat då de ej är vana vid den höga studietakten vid Chalmers.

10.1.4. Återbetalning

- 306§ återbetalningen är inkomstrelaterad och maximerad till rimlig del av inkomsten.**

Återbetalningen får inte undergräva den enskildes ekonomi och måste vara kopplad till individens i tiden skiftande betalningsförmåga.

Återbetalningen skall därför vara inkomstrelaterad och maximerad till en rimlig del av inkomsten. Övergången från inkomstrelaterad återbetalning till återbetalning baserad på skuldens storlek har inneburit allvarliga försämringar för de återbetalningsskyldiga.

- 307§ återbetalning av studielånet ej skall på börjas tidigare än 12 månader efter avslutade studier.**

- 308§ villkoren för tagna lån ej får försämrars i efterhand.**

Tydliga regler för återbetalning är viktigt. Studielånet bör ses som ett avtal mellan studenten och staten. Studenten måste kunna överblicka effekterna av återbetalningen och reglerna får inte försämrars retroaktivt.

- 309§ återbetalning ej skall krävas under registrerat studieuppehåll.**

- 310§ hela studieskulden avskrives vid ålderspension, dödsfall eller då synnerliga skäl föreligger.**

10.2. Studieavgifter

- 311§ utbildningen skall vara avgiftsfri för individen. Högskolans stipendiesystem bekostar utbildning för utomeuropeiska studenter.** Enligt riksdagsbeslut SFS 2010:298 måste studieavgifter bekosta studier för fritt inresande studenter utanför EES-samarbetet och Schweiz. Högskolans inrättande av ett stipendiesystem möjliggör för dessa studenter att delta i utbildningen på lika villkor som övriga studenter. Fördelningen av stipendier skall säkerställa att Chalmers får de bästa studenterna samt en internationell miljö. Stipendiaterna väljs ut på akademiska meriter och ej på ekonomiska förutsättningar. Ett stipendium från högskolan skall finansiera den enskilde studenten utbildning och inte dess levnadskostnader.

10.3. Reserabatter

312§ **alla studenter skall ha rätt till rabatter på nationella, regionala och lokala resor.**

Då bostadsbrist bland både studenter och övriga råder, är det viktigt att göra det möjligt att bo på platser som inte ligger i omedelbar närhet till campus. Med studentrabatter på de regionala och lokala färdmedlen öppnas möjligheter att bosätta sig på längre avstånd från campus utan att för den skull drabbas ekonomiskt. Vidare skall inte heller avståndet från ursprungsorten behöva påverka valet av högskola.

10.4. Bostadsbidrag

313§ alla studenter, oavsett ålder, och inkomst skall vara berättigade till att söka bostadsbidrag.

Alla studenter skall vara berättigade att söka bostadsbidrag. Bidragets storlek samt rätten till detsamma skall inte vara beroende av studentens ålder. Idag är studenter över 28 inte berättigade bostadsbidrag och studenten kan krävas tillbaka på hela bidragsbeloppet efter feriearbete om denne är oaktsam.

314§ rätt till bostadsbidrag prövas halvårsvis för studenter.

Studenter har olika inkomst under olika perioder. Till exempel under sommaren är inkomsten ibland betydligt högre än under resten av året på grund av arbete.

11. Trygghet och hälsa

Trygghet och försäkringar syftar här i huvudsak på de rättsliga regler och lagar som riksdagen har instiftat för att ge alla medborgare en social grundtrygghet, det som kallas det svenska socialförsäkringssystemet. Studenters rättigheter inom detta system skiljer sig i vissa fall från andra grupper, ett missförhållande som inverkar menligt på studenternas sociala skyddsnät. Studentkåren anser att studenter skall kunna upprätthålla skälig levnadsstandard. Detta krav gäller naturligtvis även vid tillfällen då studentens sociala förhållanden förändras.

Privata försäkringar tecknade med försäkringsbolag berörs inte i det följande resonemanget.

11.1. Sjukdom

315§ studenter skall ha samma karenstid som en normal tillsvidareanställd förvärvsarbetare.

Om studenten blir sjukskriven idag fås ingen sjukpenning, men väl möjligheten att behålla studiemedlen. Om studenten är sjuk mer än 30 dagar skrivs lånedelen av och meritkraven från CSN skall minska i förhållande till sjukskrivningens längd. Det innebär i praktiken en månads karenstid för studenter, vilket inte är acceptabelt.

316§ studenter skall ha möjlighet att sjukskriva sig på deltid.

Idag har studenter inte möjlighet att sjukskriva sig på annat än heltid. Eftersom studenter, likväl som andra grupper i samhället, kan ha behov av att sjukskriva sig på deltid kräver studentkåren att denna möjlighet införs fullt ut även för studenter.

11.2. Skador i samband med studier

- 317§ studenter som skadats i samband med studier skall ha rätt till ersättning på samma villkor som förvärvsarbetande.**
Studenter kan drabbas av skador i samband med sin huvudsysselsättning, vilken för studenter är studier. Om så sker skall studenter ersättas av huvudman för utbildningen på samma villkor som förvärvsarbetande. Likaså skall bedömning av skadan ske på samma sätt som i arbetslivet.

11.3. Föräldraskap

- 318§ studerande föräldrar skall ha rätt till ett tilläggsbidrag som ej är kopplat till studiemedlen.**

Det måste vara möjligt att studera som förälder. Det skall också vara möjligt att som student vara föräldraledig utan att de ekonomiska villkoren försämras. Studerande med försörjningsplikt för barn skall ha rätt till extra bidrag som ej är kopplade till studiemedlen. Studiemedelssystemet skall vara renodlat så att de sociala förmåner som alla medborgare med försörjningsplikt för barn har rätt till, inte betraktas som studiemedel.

- 319§ studenter skall ha möjlighet att vara föräldralediga på deltid.**

- 320§ studenter skall ha möjlighet att överlåta rätten till vård av sjukt barn till annan person.**

Vård av sjukt barn skall kunna ske på samma villkor som för förvärvsarbete.

- 321§ en doktorand som är föräldraledig ska ha rätt till ersättning motsvarande 90 % av doktorandens lön, utan att det belastar ett enskilt forskningsprojekt eller avdelning.**

11.4. Socialt bistånd

322§ studenter skall ha samma möjligheter som övriga att få socialt bistånd.

Studiemedlet är enbart till för att försörja studenten under studietiden. Finns inte möjlighet till försörjning under de tidsperioder då studiemedel inte uppbärs skall studenten bedömas på ett likvärdigt sätt som andra kommuninvånare vad gäller möjlighet till socialt bistånd från kommunen.

11.5. Arbetslöshet

323§ studier skall berättiga till arbetslöshetsersättning från första dagen av sysselsättningsuppehåll.

Studier skall ge rätt till arbetslöshetsersättning på samma sätt som förvärvsarbete. Förutsatt att studenten står till arbetsmarknadens förfogande skall denne ha rätt till a-kassa från sysselsättningsuppehållets första dag, vilket i praktiken innebär att ersättning utgår från och med den sjätte dagen.

324§ det inte skall finnas något krav på återbetalning av arbetslöshetsersättning vid nypåbörjade studier.

Ersättning betalas idag enbart ut om det kan garanteras att studenten har fullgjort sina studier, något som kan leda till krav på återbetalning om en annan utbildning påbörjas senare. Det är ett orimligt krav.

11.6. Pensioner

325§ studier skall vara pensionsgrundande, oavsett om teknologen tar studiemedel eller ej.

"Pensioner grundas på livsinkomst. Då studenten lägger flera år av sitt arbetsföra liv med att utbilda sig bör studietiden tillgodoräknas även i pensionssammanhang. Att vidareutbilda sig skall inte vara en förlustaffär för den enskilde.

Idag är det pensionsgrundande beloppet baserat på en procentsats av det studiebidrag som ges under ett studieår. (Källa: Lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.) Det vore rimligare om beloppet istället grundade sig på samma procentsats av det totala studiemedlet. Vidare fås idag inga pensionspoäng om studenten inte uppbär studiemedel, vilket är något som inte kan godtas."

11.7. Studenthälsovård

326§ studenthälsovården skall koncentrera sig på förebyggande och kurativ verksamhet.

Studenthälsovårdens primära mål skall vara att verka förebyggande och kurativt och på så vis förhindra förseningar och avbrott av studierna på grund av sjukdom. Studenthälsovården skall främst vara vårdande och rådgivande i studierelaterade problem och sjukdomar och ägna sig åt exempelvis praktiska åtgärder och råd till studenter, studentkåren och högskolan för att förhindra att fysisk eller psykisk överbelastning blir bestående och utvecklas till sjukdom.

För att önskade effekter i studiemiljön lättare skall upptäckas bör studenthälsovården bedriva ett långtgående samarbete med studievägledningen, studentkåren och högskolan på lokal nivå.

327§ studenthälsovården skall ha sådan omfattning att den är tillgänglig för alla teknologer på Chalmers.

Studenthälsovården skall ha kapaciteten att tillgodose hela behovet av studenthälsovård på Chalmers. I linje med principen för studenthälsovård skall vården drivas i sådan omfattning och med målsättningen att förseningar och avbrott i studierna undviks i största möjliga mån. Högskolan skall därför tilldela studenthälsovården tillräckligt med resurser för att uppnå denna målsättning.

11.7.1. Högskolans ansvar

- 328§** **det på högskolan finns ett forum med teknologrepresentation som har till uppgift att behandla frågor som rör studenthälsovården.**

Då huvudmannaskapet för studenthälsovård ligger på högskolan ser studentkåren det som naturligt att högskolorna tar ansvar och visar engagemang för studenthälsovårdens drift. Därför måste högskolan ha ett forum där studenthälsovårdens verksamhet samordnas, behandlas och planeras. Här skall studenterna vara representerade.

- 329§** **teknologer ges möjlighet till representation i styrelsen för den verksamhet som erbjuder studenthälsovård.**

Eftersom teknologerna är målgruppen för studenthälsans verksamhet är det också givet att de skall ha stort inflytande över verksamheten. I vilken form högskolan än väljer att tillhandahålla studenthälsovård skall teknologerna ges möjlighet till representation i verksamhetens styrelse.

- 330§** **högskolan sprider information om studenthälsan bland teknologerna.**

Högskolan skall se det som en viktig uppgift att sprida information om studenthälsovården bland teknologerna så att alla vet om att den finns och vilken hjälp som erbjuds där.

11.7.2. Missbruk

331§ högskolan har en handlingsplan för hur alkohol- och drogmissbruk skall följas upp.

Då en teknolog har problem med alkohol- eller drogmissbruk skall högskolan hjälpa till på samma sätt som en arbetsgivare. Tillgång till behandlingsprogram och åtgärder skall finnas.

332§ högskolan skall se till att det erbjuds möjlighet till full rehabilitering.

12. Bostäder

Teknologernas bostadssituation bör ses som en integrerad del av studierna. För många teknologer är bostaden inte bara ett hem utan även en del av arbetsplatsen. Goda bostadsförhållanden är en förutsättning för att bedriva framgångsrika studier.

12.1. Allmänt

- 333§ ingen presumtiv teknolog skall behöva tacka nej till sin utbildningsplats på Chalmers på grund av att bostad saknas.**
Bostadsbehovet för flertalet teknologer skiljer sig markant från det normala boendet. Samtidigt är teknologerna en heterogen grupp med sinsemellan mycket olika behov. Därför måste teknologboendet präglas av flexibilitet och mångfald. Statliga och kommunala åtgärder måste medge ett stort mått av valfrihet för teknologernas boende.
En fortsatt utbyggnad av Chalmers samt ett utökat studentutbyte kan komma att ytterligare betonas behovet av ändamålsenliga bostäder.
Bostadsproblem, vare sig de är orsakade av bristande utbud eller orimliga prislägen för teknologer, skall inte behöva orsaka att den enskilde tvingas avstå från studier.
- 334§ studentbostäderna skall ha rimliga hyror i förhållande till studiemedlet.**
Det skall vara möjligt att få en studentlägenhet som inte kostar mer än en tredjedel av studiemedlets maxbelopp. Detta kan jämföras med snittet i Sverige, där hyran genomsnittligen utgör en fjärdedel av hushållets inkomst.
- 335§ alla teknologer skall ges möjlighet att bo i en omedelbar närhet till sitt campusområde.**
Med omedelbar närhet menas att det är gång- och cykelavstånd till de lokalerna där undervisningen bedrivs.
- 336§ hyresgäster i studentbostäder skall kontrolleras så att det kan styrkas att de verkligen studerar.**
För att garantera att studentbostäder används enbart av studenter skall kontroll av att hyresgäster i studentbostäder studerar göras.
- 337§ tidsbegränsad dispens från studiekravet för studentbostäder skall kunna ges för särskilda skäl.**
- 338§ tidsbegränsad dispens från studiekravet skall kunna ges då särskilda skäl föreligger.**
det ska finnas en boendeform för högskole- och universitetsstudenter som har ett eget regelverk
högskolan ska aktivt jobba för att alla teknologer ska ha en bostad under sin studietid
tillfälliga bygglov inte ska vara en godtagbar långsiktig lösning för att åtgärda en studentbostadsbrist
funktioner inuti studentbostäder ska kunna kombineras
Funktioner som exempelvis arbets- och matplats ska kunna fylla samma utrymme i studentlägenheter.
det ska vara hälsosamma bullernivåer vid, och en tyst sida på studentbostäder

12.2. Statens och kommunens ansvar

339§ bidrag vid byggande av studentbostäder ej skall vara lägre än bidrag för byggande av övriga bostäder.

Staten, såsom ansvarig för högre utbildning, måste också ta det övergripande ansvaret för studenters boende. Frågan om kostnader för, och tillgång till, bostäder för studenter skall därmed betraktas som en del av utbildningspolitiken. Bidrag för byggande av studentbostäder skall ej vara lägre än för byggande av övriga bostäder.

340§ staten och kommunen skall underlätta för nybyggnation av studentbostäder.

Staten och kommunen skall ta sitt ansvar i bostadsfrågan och underlätta för bostadsbolagen, exempelvis genom att upplåta centrala tomter vid nybyggnation av studentbostäder och ge undantag för regler såsom parkeringsnormen. Anledningen till att studentbostäder bör beredas plats centralt är främst den att studenterna vill bo nära sitt lärosäte, och då båda Chalmers campus är att betrakta som centralt belägna bör alltså bostäderna placeras därefter.

12.3. Bostäder för internationella teknologer

341§ högskolan erbjuder internationella teknologer och doktorander hjälp i sitt bostadssökande.

Internationella teknologer skall erbjudas hjälp av högskolan i sitt bostadssökande, t ex i form av översättning av annonser, telefon- och internettilgång. Vidare bör högskolan ha bostadssituationen i åtanke då antalet platser för internationella teknologer fastställs, så att det anpassas efter möjligheten att få någonstans att bo. Det är viktigt att internationella teknologer får riklig och ärlig information om hur det går till att skaffa bostad i Göteborg.

342§ högskolan verkar för att in- och utresande studenter erbjuds bostad på studieorten.

När högskolan ingår avtal om studentutbyte, skall även högskolan vara den som har det övergripande ansvaret för att de internationella teknologerna har någonstans att bo under sin studietid, och att denna bostad finns disponibel senast vid terminens start.

343§ information om bostadssökande och bostadssituationen i god tid ges till presumtiva och nyantagna teknologer.

344§ Bostäder för internationella teknologer bör vara integrerade med övriga studentbostäder för att på så sätt underlätta kontakter med svenska studenter och svenskt studentliv.

12.4. Bostäder för studenter med funktionsnedsättning

- 345§ **alla om- och nybyggnationer av studentbostäder i Göteborg uppfyller grundläggande krav på tillgänglighet, oavsett funktionsnedsättning.**
Att anpassa bostäder för funktionsnedsättning är inget som görs enbart för den boende, utan även för att det skall vara möjligt att ta emot besök av personer med funktionsnedsättning. Bostaden är en viktig del för studentens trivsel, både som bostad och arbetsplats.

12.5. Skydd och säkerhet

346§ alla studenter har rätt till ett tryggt boende.

Grundläggande för en bostad är att det finns en trygghetskänsla innanför hemmets väggar. En trygghetskänsla bygger bland annat på att lås fungerar och att det finns ett säkert brandskyddssystem. Gemensamma utrymmen, portar, trapphus samt anslutande gång- och cykelvägar skall vara väl upplysta för att öka tryggheten för de boende.

det ska vara hälsosamma bullernivåer utanpå studentbostäder, och minst en tyst sida ska finnas för sovplatser att ligga på

Dessa är regler som möjliggör för att de boende ska kunna öppna fönster och vistas på uteplatser utan att utsättas för hälsorisker på grund av bullernivåer.

13. Socialt engagemang

347§ **högskolan intar en positiv attityd till det studentengagemang som syftar till att förbättra den studiesociala miljön på Chalmers.**

Inom Studentkårens olika delar finns det personer som engagerar sig för att skapa inte bara en god studiemiljö som direkt anknyter till tid som ägnas åt att studera, utan även en god social miljö för teknologerna under deras fritid. Då Chalmers rekryterar teknologer och doktorander från hela Sverige och många andra länder är det viktigt att teknologerna som kommer till en ny stad snabbt hittar former för en meningsfull fritid och vad där tillhör. En meningsfull fritid är för många ett villkor för att lyckas med studierna. Det är även ett rekryteringsmedel för Chalmers.

Studentkåren strävar efter att erbjuda ett utbud av föreningsverksamhet och arrangemang som svarar mot teknologernas önskningar. Det är då viktigt att högskolan har en positiv inställning till och främjar sådant engagemang bland teknologerna som syftar till att förbättra den sociala miljön på Chalmers, eller på annat sätt kommer Chalmers till gagn.

14. Första året på Chalmers

Teknologerna vid Chalmers kommer från olika delar av landet och har en varierande bakgrund. Många kommer direkt från gymnasiet och bor för första gången själva. Undervisningen och studietakten skiljer sig ofta från vad de nyanlända teknologerna är vana vid.

Dessa förutsättningar ställer stora krav både på högskolan och på studentkåren att vägleda de nya teknologerna in i livet som högskolestuderande. Högskolan måste därför erbjuda nyanlända teknologer en väl genomarbetad mottagning och studiestart, som slussar in dem i högskolestudierna på ett sätt som passar alla individer. Samtidigt måste studentkåren ges möjlighet att genomföra den teknologarrangerade mottagningen. Mottagningen är viktig för att snabbt slussa in nya teknologer i gemenskapen och det studiesociala livet på Chalmers och Göteborg.

14.1. Studiestart

- 348§ de nyantagna teknologerna i god tid innan studiestarten erhåller relevant och genomarbetad information från högskolan.**

För att de nya teknologerna skall komma tillrätta med ekonomi, boende och andra sociala förutsättningar för högskolestudier skall högskolan tillhandahålla relevant och genomarbetad information i dessa frågor.

- 349§ alla nyantagna teknologer under den första läsperioden får tillfälle att träffa personal hos högskolan som kommer att vara relevant för deras studietid.**

Högskolan skall även erbjuda nya teknologer vägledning i uppläggning av studierna samt ge information om hur teknologerna kan få råd och hjälp när studierna inte går som förväntat under den fortsatta studietiden. Alla teknologer skall ges möjlighet att enskilt eller i mindre grupp på högskolans initiativ träffa personalen på sitt studiecentrum under första terminen.

14.2. Mottagningsverksamhet

350§ högskolan möjliggör introduktion för alla teknologer som påbörjar en utbildning på Chalmers.

Det är viktigt att nya teknologer snabbt får upp en gemenskap med både kurskamrater och äldre teknologer. Studentkåren har under lång tid byggt upp en verksamhet som syftar till att främja denna gemenskap. Det är viktigt att högskolan anpassar undervisningen under mottagningsperioden, de första veckorna på varje läsår, så att verksamheten får det utrymme den behöver.

351§ högskolan ger studentkåren resurser i form av tid och pengar att arrangera mottagning för teknologer som påbörjar en utbildning.

352§ högskolan ser till att det anordnas en mottagning för mastersstudenterna.

Numera är det många teknologer som börjar på Chalmers år fyra, varav många har internationell bakgrund. Det är viktigt att de hitresta teknologerna integreras med de svenska i studier och studentliv.

Mastersmottagningen måste anpassas så att den passar både de som väljer att fortsätta sin utbildning på Chalmers efter att ha gjort de första åren här såväl som dem som inte alls har studerat här tidigare.

15. Alumnkontakter

- 353§ högskolan skall se till att det finns ett kontaktskapande nätverk dit alla som någonsin tagit ut en examen från Chalmers alternativt fullföljt minst tre års heltidsstudier, samt nuvarande teknologer har tillgång.**

Högskolan skall driva nätverk som möjliggör kontaktskapande verksamhet mellan chalmerister oavsett ålder, examen eller nuvarande sysselsättning. Högskolan skall ta en aktiv del i detta arbete genom att delta som part i dessa nätverk, samt ge utexaminerade chalmerister möjlighet att ta del av Chalmers verksamhet i form av studiebesök och andra alumni-inriktade aktiviteter.

- 354§ högskolan följer upp sina alumner och deras anställningsbarhet.**

Högskolan skall aktivt arbeta för att vårda och utveckla relationen med alla alumner. Alumner skall känna sig delaktiga i högskolans utveckling även efter avslutad utbildning, och vilja bidra till denna utveckling med såväl sin tid och/eller donationer, allt efter individuella möjligheter.

- 355§ högskolan aktivt håller kontakt med alumner, i syfte att bygga såväl relationer för framtida donationer samt att vårda och utveckla Chalmersandan.**

- 356§ högskolan involverar alumner som en naturlig del i utvärderingen av utbildningsutbudet.**

Högskolan skall även använda alumnerna som en del i kvalitetsarbetet gällande utbildningarna, genom återkoppling från alumner i enkät- och intervjuform, där de får ge synpunkter på deras utbildning.

16. Externfinansiering

357§ högskolan aktivt arbetar för att genom samverkan med samhälle och arbetsliv skaffa extern finansiering som används till att höja kvaliteten på utbildningarna.

358§ studentens utvecklade förmåga till kritiskt tänkande och förmåga till självständigt arbete inte påverkas i fel riktning på grund av extern finansiering.

Privat finansiering får inte minska studentens valmöjligheter efter avslutad utbildning. Finansieringen får ej heller inverka negativt på det kritiska förhållningssättet och den fria tanken som är grunden till all universitetsutbildning.

17. Hållbar utveckling

Då högskolan utbildar och utvecklar teknologer för framtiden, behöver frågor kring miljö och hållbar utveckling finnas med i fokus, så att alla Chalmerister kan inse vikten av dessa aspekter.

- 359§** högskolan verkar för ett hållbart samhälle och bärkraftig resursanvändning externt såväl som i det interna arbetet.
- 360§** högskolan verkar för att samtliga examinerade studenter skall erhålla kunskaper som gör att de kan leda förändringsprocesser i frågor som rör hållbar utveckling.
- 361§** högskolan proaktivt verkar för att motivera samtliga studenter till att vara delaktiga/leda en hållbar utveckling.
- 362§** högskolan verkar för att vara ett gott exempel på hur miljöteknik och hållbara val kan genomsyra verksamhet och infrastruktur.

17.1. Information kring hållbar utveckling

363§ högskolan på ett enkelt sätt skall informera teknologerna om satsningar och förbättringar som gjorts kring hållbar utveckling.

364§ högskolan ger teknologer som önskar veta eller lära sig mer om satsningar, utvecklingar och utbildningar kring hållbar utveckling möjlighet till detta.

Då det är teknologerna som kommer att utveckla framtidens företag och tekniska lösningar är det viktigt att ta vara på det intresse för miljö som finns bland dessa. Det är även viktigt att visa vad som kan göras inom olika områden för att uppmuntra eller väcka ett intresse för hållbar utveckling.

Nya åsikter sedan senaste revideringen

Här skall nya åsikter föras in som har tillkommit sedan senaste revideringen. Eftersom att-satserna är numrerade löpande för att de skall vara lätta att referera till läggs nya att-satser till här med ökande löpnummer.

- 365§ det ska finnas en boendeform för högskole- och universitetsstudenter som har ett eget regelverk**
- 366§ högskolan ska aktivt jobba för att alla teknologer ska ha en bostad under sin studietid**
- 367§ tillfälliga bygglov inte ska vara en godtagbar långsiktig lösning för att åtgärda en studentbostadsbrist**
- 368§ det ska vara hälsosamma bullernivåer utanpå studentbostäder, och minst en tyst sida ska finnas för sovplatser att ligga på**
Dessa är regler som möjliggör för att de boende ska kunna öppna fönster och vistas på uteplatser utan att utsättas för hälsorisker på grund av bullernivåer.
- 369§ funktioner inuti studentbostäder ska kunna kombineras**
Funktioner som exempelvis arbets- och matplats ska kunna fylla samma utrymme i studentlägenheter.
- 370§ högskolan inte ändrar den geografiska placeringen av institutioner och utbildningsprogram utan en förutsättningslös och oberoende utredning.**
I en sådan utredning är det viktigt att det noga studeras hur studenterna påverkas samt att studenterna ges goda möjligheter att yttra sig i frågan.
- 371§ omplacering av utbildningsprogram mellan olika campus skall ske med god framförhållning. Minst 3 år från beslut till implementering är en rimlig utgångspunkt.**
Det är viktigt att studenter ges möjlighet att anpassa sin bostadssituation och andra livsförhållanden till de nya premisser som ett campusbyte innebär. Även studentkåren och teknologsektionerna kan behöva tid till att förbereda sig inför förändringen.
- 372§ det skall finnas god möjlighet för studenter att interagera med lärare utanför undervisningstid.**
Möjlighet att interagera med läraren kan vara att läraren erbjuder öppen konsultationstid, möjlighet att boka möten eller videokonferenser, korta svarstider på e-post, eller liknande. Det är viktigt att det är tydligt för studenterna hur de kan få kontakt med läraren.
- 373§ För varje program behövs en analys av vilken mix av ämnesbredd och ämnesdjup som är optimal för programmets studenter i deras långsiktiga karriärer.**
Bredd vs. djup varierar med ämne och inriktning på programmet, det finns

ingen mix som passar alla program. Frågan bör behandlas utifrån vad som är bäst för studenterna på respektive program.

- 374§ Stor hänsyn måste tas till både kunskapsprogression och valfrihet vid utformandet av utbildningsprogram eftersom båda är viktiga kvalitetsaspekter.**

Möjlighet för studenten att utforma sin egen väg genom utbildningen kan ha positiv eller negativ påverkan på kunskapsprogressionen i utbildningen.

- 375§ Högskolan ska i högsta möjliga mån ge presumtiva studenter möjlighet att fatta väl informerade beslut rörande sin utbildning.**

Det är av intresse för utformaren av utbildning att studenter inte känner att de hamnat fel och är inlåsta på ett spår som åtagandet innebär. När en utbildning utformas är det även viktigt att ta hänsyn till att de val studenten behöver ställas inför hamnar i lämpliga tillfällen under utbildningens gång, där studentens tidigare erfarenheter och kunskap kan hjälpa denne att fatta ett så välinformerat beslut som möjligt kring sin vidare utbildningsväg.

- 376§ Utbildning skall utformas så att studenten ska ha möjlighet att i ett rimligt tidigt skede ändra inriktning på sin utbildning om denne inte är nöjd med sitt val.**

Att välja rätt är svårt även om informationen är tillräcklig. Det är önskvärt att den som valt fel har möjlighet att korrigera sitt beslut.

- 377§ Chalmers teknologer skall ha god möjlighet att återkomma till Chalmers och komplettera sin utbildning med kurser som de anser sig behöva.**

De som avlagt en examen från Chalmers ska alltid kunna komma tillbaka och komplettera sin utbildning genom fristående kurser. Genom att anställa en chalmerist får arbetsgivaren en anställd som till skillnad från andra alltid kommer att kunna kompetenskomplettera under hela sin karriär.

- 378§ Chalmers teknologer skall under sin studietid förvärva sig rätt verktyg för att kunna anpassa sig till förändringar i arbetsmarknaden.**

- 379§ Lärosätet ska styra och ansvara för utbildningsutbudet i nära dialog med arbetslivet.**

Lärosätet ska genom rigorös analys med hjälp av arbetslivet analysera hur framtida behov kommer att se ut. Med hjälp av den analysen ska högskolan utforma utbildningsutbudet.

- 380§ När högskolan måste välja vilket område den ska utföra utbildning inom skall högskolans kapacitet att producera kvalitativ utbildning på respektive område betraktas som en viktig faktor.**

I de fall där forskning inom ett visst område är väldigt starkt och där högskolan tillsammans med arbetsmarknaden tror att det kommer att finnas en mycket god framtida sysselsättning inom området ska lärosätet överväga huruvida utbildning ska finnas inom området.

- 381§ Storleken på utbildningsprogrammen, på både grund- och avancerad nivå, bör alltid vara anpassade utifrån studenternas efterfrågan, arbetsmarknadens behov på kort och lång sikt, samt högskolans lärarresurser och forskning.**

- 382§ Kopplingen mellan utbildning och yrkesliv ständigt synliggörs i alla utbildningar.**
Det är viktigt att studenterna får veta hur olika kurser hänger ihop och vad kurserna bidrar med till arbetslivet.
- 383§ Teknologer ska kunna genomföra kvalitetssäkrade och rättssäkra praktikperioder i arbetslivet, och få dessa tillgodoräknade till examen.**
Dessa perioder ska vara studiemedelsberättigade.
- 384§ I alla grundutbildningsprogram ska entreprenörskap integreras**
Chalmers utbildningsprogram ska genomsyras av entreprenöriellt tänkande, vilket innebär att studenterna får förståelse och utmanas i entreprenöriella färdigheter samt dess inverkan på yrkesverksamhet och samhälle.
- 385§ Alla teknologer ska få möjligheten att fördjupa sig i affärsutveckling**
Detta bör erbjudas genom valbara kurser och sommarkurser men även utanför utbildningsprogrammet.
- 386§ Alla teknologer ska få kunskap om vilka karriärvägar som finns**
I början av sin Chalmerstid ska studenter få inblick i vilka karriärvägar som finns, både som akademiker, yrkesverksam och entreprenör. Information skall också ges om vilka vägar som finns att ta under studietiden för att förbereda sig så bra som möjligt inför vald karriärväg.
- 387§ Alla teknologer har rätt att få stöd i start-up verksamhet**
Alla teknologer som vill ska kunna få stöd i hur de själva kan driva en start-up. Stödet skall ges till de teknologer som vill skapa ett start-upföretag inom Chalmers verksamhetsområden.